

Chitabu cha Uhunulo Ulongoledi wa chitabu cha Uhunulo

Chitabu cha Uhunulo nni chitabu cha ntululilo Nnilailano lya Hambi, na nni chitabu cha ntululilo kulembwa. Chitabu achino chilembwije na Ntume Yohana (sula ya 1:1). Uchocho, Yohana njo achilembile chitabu cha Injili ya Yohana na dibaluwa dyake dinatu, yani baluwa inandi ya Yohana na yavili na yatatu. Ayu Yohana njo amaikana kuva nkuhundwa “anatanwijwe namene na Yesu” (Yohana 13:23). Yohana achilembile chitabu cha Uhunulo avèle nchisiwa cha Patimo kwa kuva, ahungwije aneko ing'anya ya achila chichionekana kuva likosa lya kuhubili Malove Lambone lamwamba Yesu Kilisto (sula ya 1:9).

Ìnahululika kuva chitabu achino chilembwije mmwaka wa 95 kutandikila mwaka wavelekwejije Yesu Kilisto, mmahiku la utawala wa Nfalume wa Chiloma, uvanchema Domisheni. Kwa kuva, chitabu chene chilanguja kuva, vanu vapwechedile chitabu achino vanabanihwa namene. Na vatalamu vohe vakulupila kuva ibaniki aino nni aila inahumidile mmahiku alalá vafalume fulani va Loma pavachivakolokoha vanu vavèle muutawala wavo vavaabudu vanang'o, asa-asa Nfalume Domisheni. Nfalume aneyo avakolokoha vanu vamwabudu, na vakanatende uchocho vanabanihwa namene, ata mpaka kuwalalwa. Bahi

Vakilisto vanavalembidile Yohana chitabu achino vánabanihwa namene mmahiku la utawala wake kwa kuva vánihitá kumwabudu munu woheyo, ila Nnungu weka. Bahi ing'anya ya anelo, vatalamu vohe va Bibiliya vátenda kuva ayula mmahe atambulêngwe musula ya 17 àwakilisha ufalume wa Chiloma (lola sula ya 17:18).

Bahi kwa kuva vanu va Nnungu vánabanihwa namene mmahiku anelo, Yohana ávalembidile chitabu achino uchinga avakamye mitima vahwenehe kukulupika kwanga Yesu Kilisto, na kuveng'a lilolelo kuva, kuida kwanga Yesu Kilisto kùvele pepi (sula ya 1:3, 22:7). Vatalamu vohe va Bibiliya vákulupila kuva “kuida kwa Yesu” kùvele na maana dimbili. Kuida kwa Yesu, kwa mana inji kùvele na mana kuva, Yesu àmbeida na hukumu apano pachilambo mmahiku alano kwa amongo va Nnungu na kuvapoha vanu vake. Uchocho, mana yavili nni kuva, Yesu àmbekwida kuntululilo wa chilambo unahumya hukumu ikee na ntululilo, yani kwa avala amongo va vanu va Nnungu, malinga Valoma vávabaniha vanu vake àmbeveng'a asabu ikee na ntululilo. Henga vanu vake vakulupíka ata muuhiku wa kubanihwa, anevo àmbeveng'a inudyo ya umi ukee na ntululilo.

Chitabu achino Yohana ávalembidile Vakilisto vammalele, asa-asa kwa makuwa saba la vanu vánkulupíla Yesu latambulángwa musula ya 2 na ya 3. Yohana àlonjelela chitabu achino kuva nni chitabu cha chinabii (sula ya 1:3), na àtumila namene luga ya picha kuhumya mahundo la un-abii wake. Chitabu achino chílandana namene na sehemu dinji Nnilailano Iya Kala, asa-asa chitabu cha Zakaliya 6:1-8. Uchocho, mapenga saba na

dibakuli saba ðilandanywa na mapigo àlalá lanala-tumidile Nnungu kuvaasibu Vamisili (Kuuka 7-9). Chitabu cha Uhunulo chielesa habali dya ntululilo wa chilambo, na kulanguja kuva Yesu àmbekuva nshindi, na kuva, vanu avala vammalele vavíka lilolelo lyavo kwanga nang'e vàmbeikala pamo nanang'e vyaka na vyaka. Bahi leka chitabu achino chikudume na kukwing'a lilolelo lya uhakika kwa kuva kuida kwanga Yesu kùvele pepi, na hwetu tùlembelewa tukumbukile kuva hwetu tuvammalele tuhwenêha kukamulana na Yesu tùnishinda chalumo na nang'e, bahi tukubali kukulupika kwanga Yesu kwa hali yoheyo ituvenayo.

Uinjipihwa wa chitabu cha Uhunulo

1. Sula ya 1:1-20, Yohana àtandilika kulitambulanga mwene, na namuna chalawene maono alano la chinabii.
2. Sula ya 1:1-3:22, Yohana àhumya ujumbe uhalôka mwalehu kwanga Yesu kuhwena kwa makuwa saba la vanu vankulupîla Yesu.
3. Sula ya 4:1-8:5, 8:6-11:19, Yohana àlonjelela habali dya vihungo saba vivêle na mihuli na habali dya mapenga saba.
4. Sula ya 12:1-14:20, Yohana àlonjelela habali dya ing'ondo kati ya mwana n'joko wa chilume na liyoka livêle na myuti saba.
5. Sula ya 15:1-16:18, Yohana àlonjelela habali dya dibakuli saba dya gasabu ya Nnungu.
6. Sula ya 17:1-20:15, Yohana àelesa namuna Nnungu chavashinda amongo vake.
7. Sula ya 21:1-22:21, Yohana àmalilila kulemba chitabu chake kwa kulonjelela habali dya

Kumahunde kwahambi na Chilambo chahambi vimbeîda kuntululilo.

Ntandiliko wa baluwa ya Uhunulo

¹ Habali adino dilembwîje amuno diyamba mambo lálahunukwîlè Yesu Kilisto. Nnungu ámpéle Yesu Kilisto uhunulo auno uchinga avalanguje vatumishi vake mambo lakávele kulehu kuumila. Na Yesu Kilisto nkuntuma malaika wake ahwene akannyaulile Yohana mambo anelo. ² Yohana nanang'e nkùshuhudila kuyamba mambo lammalele lalapilikene na kulona kuyamba Lilove Iya Nnungu na àlálá lálashuhudidîlè Yesu Kilisto. ³ Wasa kwa munu woheyo avasomêla vanu vanji na kwa avala valapilikâna na kulakamula malove alano la unabii wa Nnungu, lalembwîje m'baluwa aino, kwa kuva mahiku la kutimila kwa mambo alano, ùvele pepi namene.

Disalamu kwa makuwa saba la vanu vankulupîla Yesu

⁴ Baluwa aino ihaloka kwang'une Yohana. Nangu nîlalembila makuwa saba la vanu vankulupîla Yesu lavêle chilambo cha ku Asiya. Nangu nînyuwilanga inema na amani ihalôka kwa Nnungu, apwawîje na anapwawîje na ambekwîda, na kuhaloka kwa disungu saba* divêle muyo chiteng'u chake cha Ufalume, ⁵ na kuhaloka kwanga Yesu Kilisto. Yesu Kilisto

---

* **1:4** Nsitali auno ùlembwije disungu saba. Namba saba yene ìmaiha kuva chinu chînikamilika. Bahi ìnahululika kuva, atambulângwa anepo nni Umumu Wanaswe au malaika fulani.

njo shahidi akulupîka, na ntandi kufufuliwa kuhaloka kukuhwa, na njo ntawala wa vafalume va pachilambo chammalele.

Yesu Kilisto ànatutamwa na ànitukombola mmasambi letu kwa myadi yake, ⁶ na kututenda kuva ufalume na makuhani uchinga tuntumikile Nnungu, Atatake. Nang'e atumbyangwe na kuva na dimongo vyaka na vyaka! Amina.

⁷ Lola, àvenkwida mmahunde, na kila munu achiamwone, ata avala vannyomîle nkuchi.

Na vanu va matawa lammalele la pachilambo vâmbekuta.

Elo, na uvila nni chiimbekuva! Amina.

⁸ Nang'olo Nnungu Avêle na Dimongo Dyam-malele, apwawîje na anapwawîje na ambekwîda àtangola uvila, “Nangu njo Alufa na Omega, yani Ntandiliko na Ntululilo.”†

Maono langa Yohana kumwamba Kilisto

⁹ Nangu Yohana, ni nnung'unwenu na ninnyenu kwa indila ya kulundanywa na Yesu, na kwa indila ya kukumilana na mwenu muibaniki na muufalume wa Nnungu, na muipilidi. Nangu napelekejijwe nchisiwa chichêmwa Patimo ing'anya ya kuhubili Lilove lya Nnungu na kuhumya ushuhuda kunnyamba Yesu Kilisto.

¹⁰ Nniduva limo lya kunnyuwa Nang'olo, nanikamulwa na Umumu wa Nnungu, na nnyuma mwangu nkupilikana lidi likulu muchi lipenga.

¹¹ Lidi anelyo nkuhaula kuchidoni, “Lemba nchitabu mambo laulona,

† **1:8** Mmalemba lanjî la kala malove alano, “Ntandiliko na Ntululilo,” lakâpali.

koka uchipelekeje kwa makuwa saba la vanu vangukulupîla va dimanga dya ku Efeso, na ku Similina, na ku Peligamo na ku Tiyatila na ku Sadi na ku Filadefiya na ku Laodikiya.”

¹² Bahi nangu nkupindikuka uchinga ninrole aneyo áchitangòlà na nangu, na pángupindikwikè nkuvyona vipanda saba vya sahabu vya kuvikila vibatali. ¹³ Na paching'ati vipanda anevyo saba níchiwene chiumbe chíchionekànà kuva muchi Mwana wanga Munu, akuno awètè lijoho lilehu na nkanda wa sahabu nchihuva mwake. ¹⁴ Muti na ulindo wake vyávele vyanaswe mbée muchi sufi au balafu, na meho lake lávele muchi dindimi dya moto. ¹⁵ Madodo lake lánang'anyima-ng'anyima namene muchi shaba ivaitwîle mmoto, na lidi lyake lívele muchi medi laopôta kuhelelo. ¹⁶ Na munkono wake wa kunkono ákamwile dinondwa saba, na nkanya mwake múhumile upanga ukola akuno na akuno, na kumeho kwake kwánang'anyima muchi liduva palivala namene.

¹⁷ Panimmwene, nangu nkuhunamila mmadodo lake muchi nimunu nguhwîle. Nang'e nkunguvikila nkono wake wa kunkono, nkunguhaulila uvila, “Unayope! Nangu nni ntandiliko na nni ntululilo. ¹⁸ Nangu njo nimwene umi! Nanihwa, henga lola, hambi nangu nimumi vyaka na vyaka. Na nangu njo nguvêle na mitukulo ya kuchimula pachinu pavanu vahwîle, na dimongo dya kuvahumya. ¹⁹ Bahi lalembe mambo anelo laulawene na lahumîla hambi, na lambehumîla lukoto. ²⁰ Aino njo mana ya dinondwa dyudiwene munkono wangu wa kunkono, na njo mana ya avila vipanda saba

vya sahabu vya kuvikila vibatali. Na adila dinondwa saba ni malaika‡ va makuwa saba la vanu vangukulupîla, na avila vipanda saba vya sahabu ni makuwa saba la vanu vangukulupîla.”

2

Ujumbe kwa likuwa lya vanu vankulupîla Yesu lya ku Efeso

¹ Mwana wanga Munu nkuhweneha kutangola na Yohana kuchidoni, “Malaika* wa likuwa lya vanu vangukulupîla lya ku Efeso nnembile kuchidoni,

‘Ujumbe auno ùhaloka kwang'une ngukamulidîle munkono wa kunkono adila dinondwa saba akuno ungwonga muavila vipanda saba vya sahabu vya kuvikila vibatali. ² Nangu ñnimala matendo lenu, na ibaniki yenu, na ipilidi yenu. Ñnimala kuva, mwenu mukáhulula kuvapilila vanu vatênda lahakalenge. Kwa kuva, mûnivalinga avala valichêma mitume, nkuvamala kuva vakee mitume, ni vakúlambila chihi. ³ Mwenu ni mmanu mmákupililila, mûnilagihwa kwajili yang'une, ila mukánahopela. ⁴ Henga nangu ñimwambanga chihi chinu chimo bahi kuva, mûniileka itamwi yenu imunavenayo patandi. ⁵ Bahi himukilanga namuna chimunavele patandi kabla mukánambimatoka! Lekanga

---

‡ **1:20** Lilove “malaika” kwa Chigiliki lîvele na mana la n'jumbe. Bahi ñahululika kuva anevo nni vajumbe au vakulu fulani va makuwa anelo saba. * **2:1** Au n'jumbe. Mana la malaika lola Uhunulo 1:20. Na lilove anelyo lîtumike munstali wa 8 na 12 na 18.

kutenda masambi, muuyile kulatenda àlálá lamuchitenda patandi. Mukànatende uchocho, ndèmbèjida kwenu mwenu na kuchiusa chipanda chenu pachinu pake. ⁶ Henga nangu nìnnombolelanga chinu chimo kuva, mwenu lànanchimanga àlálá lávatendàngà Vanikolayi,[†] muchi chilanguchima nangu.

⁷ Ayula avêle na makutu la kupilikana, alapilikane àlálá lálahaùlà Umumu Wanaswe, kula-haulila makuwa la vanu vangukulupîla. Munu woheyo ambechilêma chilambo, nimbemwing'a vihepo avila vya nnandi wa umi ukee na ntululilo, nnandi uvêle mmwelu wa Nnungu.' ”

Ujumbe kwa likuwa lya vanu vankulupîla Yesu lya Similina

⁸ “Na malaika wa likuwa lya vanu vangukulupîla lya ku Similina nnembile uvila,

‘Ujumbe auno ùhaloka kwang'une, nangu ngujukîle kuva nintandi na wa ntululilo, nangu nnahwile, henga vino nimumi. ⁹ Nangu ñniimala ibaniki yenu, na umahuvani wenu, henga mwenu ni mmakupata! Ñnilamala àlálá lavannambililanga vanu avala vahaùla kuva nni Vayahudi, henga akee Vayahudi, vanang'o nni likuwa lya vanu vamwabûdu Nanchindenga. ¹⁰ Munayope ibaniki

imumbeipata. Lola, aneyo Ibilisi àmbenninganga mwenu kwa kuvataya mmalungu vanu vanji mmwenu, na mûmbebanika maduva kumi.

[†] **2:6** Vanikolayi, lyávele likuwa lya vanu vachihûnda kuva, vanu vânahulula chihi kutenda masambi, kwa kuva, Nnungu nanga palalola matendo la mmili, henga àlola chihi isungu.

Henga kulupikanga ata kwilembelewa kuhwa, na nangu nguchinimwing'ange umi ukee na ntululilo kuva litaji lyenu.

¹¹ Ayula avêle na makutu la kupilikana, alapilikane àlálá lálahaùlà Umumu Wanaswe, kulahaulila makuwa la vanu vangukulupîla! Munu woheyo ambechilêma chilambo, kuhwa kwavili kukambekuwa na dimongo kwanga nang'e.' ”

Ujumbe kwa likuwa lya vanu vankulupîla Yesu lya ku Peligamo

¹² “Na malaika wa likuwa lya vanu vangukulupîla lya ku Peligamo nsembile uvila,

‘Ujumbe auno ùhaloka kwang'une nguvêle na upanga ukola akuno na akuno. ¹³ Nangu ñnipamala pachinu pamwikalanga. Mwenu mwîkala muimanga yavikile Nanchindenga chiteng'u chake cha ufalume, henga ñmechinkuhwenaha kukamulana na nangu na wala nanga pamulekile kungukulupîla, ata muuhiku aula Antipa, shahidi wangu akulupîka pawalelwe muimanga yenu, pachinu páikàlà Nanchindenga. ¹⁴ Pamo na anelo, nangu ñimwambanga mwenu kwamba chihi mambo kadiki kuva, ñnikuwa lyenu mùvele na vanu vapapâta mahundo malinga àlálá la Balamu. Balamu njo anannyundile Balaki kuvakumba Vaisilaeli vatende sambu kwa kulya vyakulya vihumîjwe sadaka kudisanamu na kwa kutenda usalati. ¹⁵ Uchocho na mwenu, ñnikuwa lyenu mùvele vanu vapapâta mahundo la Vanikolayi. ¹⁶ Bahi lekanga kutenda masambu! Mukànatende uchocho, ñimbepiyanya kwida

kwenu mwenu, na nimbepanyana na vanu anevo kwa upanga uhalôka nkanya mwangu.

¹⁷ Ayula avêle na makutu la kupilikana, alapilikane àlálá lálahaùlà Umumu Wanaswe, kulahaulila makuwa la vanu vangukulupîla. Munu woheyo ambechilêma chilambo, nimbemwing'a chakulya chichêmwa Mana, chipihîjwe uchinga alye. Uchocho, nimbemwing'a liyanga lyanaswe na muha liyanga anelyo mùlembwije lina lyahambi lyakalimaite munu woheyo, ikànave chihi ayula apwechêla lina anelyo.' ”

Ujumbe kwa likuwa lya vanu vankulupîla Yesu lya ku Tiyatila

¹⁸ “Na malaika wa likuwa lya vanu vangukulupîla lya ku Tiyatila nembile uvila,

‘Ujumbe auno ùhaloka kwanga Mwana wanga Nnungu, avêle na meho lamêta-meta muchi dindimi dya moto, na madodo lang'anyîma-ng'anyima muchi shaba ivaitwîle namene.

¹⁹ Nangu nînilamala matendo lenu na itamwi yenu na ing'ulupa yenu na utumishi wenu na ipililidi yenu. Na hambi mwenu mùtenda lambone kupunda patandi. ²⁰ Henga nangu nîmwambanga chihi chinu chimo kuva, mwenu mùmpililila ayula avêle muchi Yesebeli. Nang'e àlichema mwene kuva nabii, henga àvahochēja vatumishi vangu kwa kuvahunda kutenda usalati wa kudiabudu disanamu na kulya vyakulya vihumîjwe sadaka kudisanamu.

²¹ Nangu nîmpele wasa wa kuleka usalati anewo, henga akátamwa kuleka. ²² Bahi

nangu nimbentaya ugonjo na kuvabaniha avala vátendà navo usalati anewo, vakànaleke kupapata dindila dyake. ²³ Nìmbevawalala avala vannondôla. Na kwa kutenda uchocho, makuwa lammalele la vanu vangukulupîla lachilamale kuva nangu njo ngulolêha mitima ya vanu na makudungilo lavo, na kuva, nimbennipa kila munu kupapatana na matendo lake.

²⁴ Henga mmanu mmanji mma likuwa lya ku Tiyatila, mwenu nanga pamupapata mahundo malinga àlálá la Yesebeli na wala nanga pamumaite mambo la nkati namene lannyâmba Nanchindenga. Bahi nangu nanga panimbennyakujanga nsigo unji. ²⁵ Henga nangu nìnyuwanga muchikamulihe saana achila chimuvenacho, mpaka panimbeida.

²⁶ Na munu woheyo ambechilêma chilambo na kuhwenaha kungupilikana nangu mpaka kuntululilo, nimbemwing'a mamulaka la kuvatawala vanu va vilambo,‡ malinga nangu chingupwechedile mamulaka kuhaloka kwa Atatangu. ²⁷ Àmbevatawala kwa isimbo ya chitale, na kuvapwayanga muchi chombo cha ulongo. ²⁸ Na nimbemwing'a inondwa ya ulyamba.

²⁹ Ayula avêle na makutu la kupilikana, alapilikane àlálá lálahaùlà Umumu Wanaswe, kula-

---

‡ **2:26** Vanu va vilambo, kwa Vayahudi malove anelo lávele na mana la vanu vakávele va kwavo au vanu vakávele va Nnungu, na nchitabu cha Uhunulo malove anelo látumika kutafautisa kati ya vanu va Nnungu na vanu vakávele va Nnungu, yani Vakilisto na vanu vakee Vakilisto.

haulila makuwa la vanu vangukulupîla!’ ”

3

Ujumbe kwa likuwa lya vanu vankulupîla Yesu lya ku Sadi

¹ Mwana wanga Munu nkuhweneha kutangola na Yohana kuchidoni, “Malaika wa likuwa lya vanu vangukulupîla lya ku Sadi nnembile kuchidoni,

‘Ujumbe auno ùhaloka kwang'une nguvêle na disungu saba* dyanga Nnungu na adila dinondwa saba. Nangu ñnilamala matendo lenu, mwenu mùvele na imbili ya kuva mmomi, henga mùnihwa. ² Mùùve meho! Vikamyange avila viisalidîle, vivêle pepi na kuhwa, kwa kuva, matendo lenu ñilawene kuva lakákamilike pameho pa Nnungu wangu. ³ Bahi lakumbukilange mahundo àlalá lamupwechedile na àlalá lamupilikene. Mulakamule na kuleka kutenda sambi. Mukà nave meho, nangu ñimbekwida gafula muchi chaida nkwíva, na wala nanga pamumbemala uhiku unimbekwida kwenu mwenu. ⁴ Henga mùvechinkuva na vanu nnikuwa lya vakúkulupila va Sadi, vanu vakádimbije dinguvo dyavo. Anevo njo vambekwônga pamo na nangu akuno vawètè dinguvo dyanaha, kwa kuva, vana fala kutendewa uchocho.

⁵ Munu woheyo ambechilêma chilambo, àmbewajwa inguvo yanahe muchi vanang'o, na

---

* **3:1** Kuyamba mana la disungu saba, lola Uhunulo 1:4.

nangu nikambepukutanga lina lyake Nchitabu cha Umi, henga nìmbeliyambukila lina lyake muyo mwa Atatangu na muyo mwa malaika vake.

⁶ Ayula avêle na makutu la kupilikana, alapilikane àlálá lálahaùlà Umumu, kulahaulila makuwa la vanu vangukulupîla.’ ”

Ujumbe kwa likuwa lya vanu vankulupîla Yesu lya ku Filadefiya

⁷ “Malaika wa likuwa lya vanu vangukulupîla lya ku Filadefiya nnembile uvila,

‘Ujumbe auno ùhaloka kwang’une niwanaswe na niwauhiu, nguvêle na ntukulo wa Nfalume Daudi. Nangu nikàuchimula nnango, nanga munu ahulûla kuuchima, na nikàuchima nnango, nanga munu ahulûla kuuchimula.

⁸ Nangu ñnilamala matendo lenu! Na ñnimala kuva mwenu mukée na dimongo dyohe, henga mùnilikamula lilove lyangu na wala nanga pamungukanile. Lola, nangu ngùuvikile nnango uchimuliwîje muyo mwenu na wala nanga ahulûla kuuchima. ⁹ Lola,

nìmbevatenda vaide vakakutindivalile malundi vanu avala va likuwa lya vanu vamwabûdu Nanchindenga, yani avala vakúlambila vahaûla kuva nni Vayahudi, henga akee Vayahudi, ila nni vakúlambila chihi. Vanu anevo vachivamale kuva nangu nantamwanga mwenu.

¹⁰ Bahi kwa kuva mùnilakamula mahundo langu layâmba kupililila, nangu nguchininyemyange mwenu muuhiku aula uida wa kulingwa kwa vanu vaikâla

pachilambo.† 11 Nangu mbènkwida upehi! Chikamulihe saana achila chimuvenacho, uchinga munu anampakanyolange litaji lyenu lya ushindi.

12 Munu woheyo ambechilêma chilambo, nimbentenda kuva luhichi mu Ing'ande ya Nnungu wangu, nanang'e akambehuma kavila anemwo. Pamo na anelo, nangu nimbembeba nchanya mwake lina lya Nnungu wangu na lina lya imanga ya Nnungu wangu, yani imanga ya Yelusalemu yahambi, imbesulupûka kuhaloka kulihunde kwa Nnungu wangu. Uchocho, nguchingulembe nchanya mwake lina lyangu lyahambi.

13 Ayula avêle na makutu la kupilikana, alapilikane àlálá lálahaùlà Umumu, kulahaulila makuwa la vanu vangukulupîla.’ ”

Ujumbe kwa likuwa lya vanu vankulupîla Yesu lya Laodikiya

14 “Malaika wa likuwa lya vanu vangukulupîla lya ku Laodikiya nnembile uvila,

‘Ujumbe auno ùhaloka kwang'une nguchêmwa ‘Amina,’ shahidi ngukulupîka na nguvêle na uhiu, na chitandikilo cha viumbe vyammalele vyaumbile Nnungu.

15 Nangu ñnilamala matendo lenu! Mwenu mukee balidi wala mukee moto. Wasa mukàvele chihi balidi au mukàvele chihi moto. 16 Bahi kwa kuva wako vino ùvele chihi paching'ati, yani ukee balidi na wala ukee moto, nangu nimbekulukula kuhaloka

† 3:10 Yohana patangola kuyamba vanu vaikâla pachilambo, inahululika kuva àvayamba vanu vachitâmwa namene chilambo, yani vanu vatênda masambi au lahakalenge.

nkanya mwangu. ¹⁷ Mwenu m̀nalyona kuva mmakupata muvêle na dimali dyohe, na nanga chimusikikila. Henga mwenu mukámaite kuva nni mmanu mma kulaga na nni mmanu mma kubanika na nni mmahuvani na nni mmanu muputêle meho na nni mmanu muvêle chihi mwandu! ¹⁸ Bahi nangu ǹnnyuwanga musume kwang'une sahabu ivaitwile mmoto, uchinga mupate kuva mmakupata. Uchocho, ǹnnyuwanga musume dinguwu dyanaha kuhaloka kwang'une uchinga mupate kupiha dihoni dya mwandu wenu. Na musume na mitela ya kutaya mmeho lenu uchinga mupate kulola. ¹⁹ Nangu navaduma na kuvaasibu avala unguvatamwa. Bahi tumbama, muleke masambi lenu. ²⁰ Lola, nangu ng̀imila pannango na kuhodika. Munu ak̀pilikana lidi lyangu na kunguchimulila, nguchinguinjile kwanga nang'e na nguchingulye pamo na nang'e nanang'e achialye pamo na nangu.

²¹ Munu woheyo ambechilêma chilambo, àmbekwikala pamo na nangu nchiteng'u changu cha ufalume, muchi nangu chinguchilemile chilambo na kuikala na Atatangu nchiteng'u chake cha ufalume.

²² Ayula avêle na makutu la kupilikana, alapilikane àlálá lálahaùlà Umumu Wanaswe, kula-haulila makuwa la vanu vangukulupîla! ”

4

Ibada kulihunde

¹ Pangumalidile kulona maono anelo, nkulona maono lanji. Nauwene nnango uchimuliwìjè

kulihunde. Na alila lidi linnapilikene patandi, lidi alila linapilikanike muchi lidi lya lipenga, nkunguhaulila kuchidoni, “Yombokela muha akuno, na nangu nguchinikulanguje mambo lalembelê^{wa} kuumila muuhiku uida.” ² Upala nangu nkukamulwa na Umumu Wanaswe. Nkuchona chiteng'u cha chifalume chivêle aneko kulihunde na munu aikèlè nchiteng'u anecho. ³ Na munu ayula anaiketele nchiteng'u anecho á^{na}ng'anyima muchi mayanga la yaspi na la akiki, mayanga la bei ing'ulu namene. Na chiteng'u anecho cha chifalume chí^{di}ngukwije na inyingamu ing'anyima muchi liyanga lya sumalidi. ⁴ Chiteng'u anecho cha chifalume chí^{di}ngukwije na viteng'u vinji ishilini na ncheche vya chifalume na viteng'u anevyo ví^{ik}aliwije na vasele ishilini na ncheche. Vasele anevo vá^wetenge dinguwo dyanaha na mmyuti yavo mú^vele mataji la sahabu. ⁵ Pachiteng'u anecho cha chifalume páⁿameta na kugaga na kuungulumana kwa ing'uva. Na muyo chiteng'u anecho mú^yaka myenje saba, na aneyo myenje njo disungu saba dya Nnungu.* ⁶ Na muyo mwa chiteng'u anecho cha chifalume mú^vele na chinu chichonekana muchi bahali ya chilolo, ichilangala na kung'anyima namene muchi liyanga likee na langi.

Na nnyenje chiteng'u anecho mú^vele na viumbe ncheche vivêle na umi, vinaombe meho, muyo na kumongo. ⁷ Chiumbe chitandi chivêle na umi, chí^vele muchi uhimba, na cha vili chí^vele muchi

---

* **4:5** Kuyamba mana la disungu saba, lola Uhunulo 1:4.

ung'ombe wa mwana, na cha tatu chívele muchi munu, na cha ncheche chívele muchi chipungo chiulûka. ⁸ Viumbe anevyo ncheche, kila chiumbe chívele na dimapa sita, diombêlwe na meho nkati na pannima. Na viumbe anevyo vínatangola chilo na muhi bila kuhopela, uvichidoni,
 “Wanaswe, wanaswe, wanaswe,
 nni Nang'olo wetu, Nnungu Avêle na Dimongo
 Dyammalele,
 anapwawije, apwawîje na ambeîda!”

⁹ Na viumbe anevyo ncheche vínaimba uvintumbyanga na kumweshimu na kunshukulu ayula aikêle nchiteng'u cha chifalume, Nnungu avêle na umi ukee na ntululilo. Na kila pavichitenda uchocho, ¹⁰ avala vasele ishilini na ncheche vánahunama mpaka pahi muyo mwa ayula aikêle nchiteng'u cha chifalume, akuno uvamwabudu ayula avêle na umi ukee na ntululilo. Na vâvikanga mataji lavo muyo chiteng'u chake cha chifalume uvahaula kuchidoni,

¹¹ “Wako Nang'olo wetu, Nnungu wetu,
 ùnivaikila kuva na ukulu na dimongo na
 kweshimiwa,
 kwa kuva, wako njo uviumbîle vitukutuku vyam-
 malele,
 na vîpata kupwawa ing'anya ùnivumba kupap-
 atana na chulembela umwene.”

5

Chitabu na Mwana wa ungangolo

¹ Anepo nangu nkuchona chitabu munkono wa kunkono wa ayula aikêle nchiteng'u anecho cha chifalume. Na chitabu anecho chílembwije nkati

na pannima na chíhungwije kwa vihungo saba vivêle na mihuli. ² Nkumwona malaika avêle na dimongo, wahubili kwa kunonoha lidi wachidoni, “Nnani avaikidîle kuvinamatula vihungo na kuchihunukula anecho chitabu?” ³ Henga nanga munu kulihunde wala pachilambo wala pachinu pavanu vahwîle anahulwile kuchihunukula chitabu anecho na kulola nkati. ⁴ Nangu nkukuta namene kwa kuva, nanga munu anavaikidile kuchihunukula chitabu anecho au kulola nkati. ⁵ Bahi nsele yumo muavala vasele nkunguhaulila kuchidoni, “Unakute! Lola, uhimba wa nnitawa lya Yuda, ahalôka nnikolo lya Nfalume Daudi, ànishinda. Nang'e ànahulula kuvinamatula anevyo vihungo saba na kuchihunukula anecho chitabu.”

⁶ Bahi nangu nkumwona Mwana wa Ungandolo aimidîlè ching'ati chiteng'u cha chifalume chidingukwîje na avila viumbe ncheche na avala vasele. Ungandolo aneyo áonekene muchi ànisinjwa na ávele na dimembe saba na meho saba, na meho anelo nni disungu saba dya Nnungu* ditumwîje pachilambo chammalele. ⁷ Aneyo Mwana wa Ungandolo nkuhwena, nkuchitwala achila chitabu munkono wa kunkono wa ayula aikêle nchiteng'u cha chifalume. ⁸ Bahi ayula Mwana wa Ungandolo pachitwete chihi achila chitabu, upala avila viumbe ncheche na avala vasele ishilini na ncheche, nkuhunama muyo mwa ayula Mwana wa Ungandolo. Kila chiumbe na kila nsele ányakwile ching'wenyang'wenya na bakuli ya sahabu yombêle ubani, na anewo ubani nni maombi

---

* **5:6** Kuyamba mana la disungu saba, lola Uhunulo 1:4.

la vanu va Nnungu.

⁹ Na vanang'o váimba luhimu aluno lwahambi uvachidoni,

“Wako nni uvaikidîle kuchitwala chitabu, na kukakambula vihungo vyake.

Kwa kuva, wako wanisinjwa,

na kwa indila ya myadi yako nkunsumila Nnungu,

vanu kuhaloka kila litawa na kila luga na kila lukolo na kila chilambo.

¹⁰ Ûvatendile kuva ufalume na makuhani uchinga vantumikile Nnungu wetu,

na vanang'o vâmbetawala pachilambo.”

¹¹ Anepo nangu nkulola kavila, nkupilikana lidi lya malaika vohe vachidingwîke achîla chiteng'u cha chifalume, na avila viumbe ncheche na vasele ishilini na ncheche. Na isabu ya anevo malaika yávele maelufu kwa maelufu na mamiliyoni kwa mamiliyoni. ¹² Malaika anevo vânonoha lidi uvaimba kuchidoni,

“Mwana wa Ungandolo asinjîjwe njo uimmaikila, kuva na dimongo na dimali na lúnda na dimongo na ukulu na kweshimiwa na kulombolewa!”

¹³ Anepo nangu nkupilikana viumbe vyammalele vya kulihunde na pachilambo na pachinu pavanu vahwîle na m'bahali, uviimba kuchidoni,

“Ayula aikâla nchiteng'u cha chifalume na Mwana wa Ungandolo,

înivavaikila kuva na ukulu na dimongo na kweshimiwa na kutumbyangwa, vyaka na vyaka!”

¹⁴ Na avila viumbe ncheche vivêle na umi nkuhaua kuchidoni, “Amina.” Na avala vasele nkuhunama, nkwabudu.

6

Mwana wa Ungandolo àkakambula vihungo

¹ Bahi panichilola, nkumwona Mwana wa Ungandolo wakakambula chihungo chitandi muavila saba. Anepo nkuchipilikana chiumbe chimo muavila viumbe ncheche vivêle na umi, uchitangola kwa lidi muchi lya ing'uva wachidoni, “Ida!” ² Pangulolite, nkumwona falasi wanaswe muyo mwangu. Na ayula anankwedile ányakwile upinde, na áwajijwe litaji mmuti mwake. Aneyo ánishinda ding'ondo, na nkuuka anepo nkuhwena unashinda ding'ondo dinji.

³ Bahi Mwana wa Ungandolo pakakambwile chihungo cha vili, nangu nkuchipilikana achila chiumbe cha vili uchihaua kuchidoni, “Ida!”

⁴ Anepo nkuhumila falasi yunji wanahuvi, na ayula anankwedile falasi aneyo nkupewa dimongo dya kuusa amani pachilambo, uchinga vanu vawalalane. Na ápewije na upanga nku-lungwa.

⁵ Bahi Mwana wa Ungandolo pakakambwile chihungo cha tatu nkuchipilikana chiumbe chatatu uchihaua kuchidoni, “Ida!” Pangulolite, nkumwona falasi wanapi. Na ayula anankwedile falasi aneyo ányakwile kapani munkono wake.

⁶ Anepo nangu nkupilikana muchi lidi lichihaloka paching'ati viumbe ncheche vivêle na umi, ulihaua kuchidoni, “Chibaba chimo cha uhu wa ngano nni nshahala wa kawaida wa liduva

limo, na vibaba vitatu vya shayili nni nshahala wa kawaida wa liduva limo, henga unaondongange mahuta la seituni wala divayi!”

⁷ Bahi Mwana wa Ungandolo pakakambwile chihungo cha ncheche, nangu nkupilikana lidi lya chiumbe cha ncheche chivêle na umi uchihaula kuchidoni, “Ida!” ⁸ Pangulolite, nkumwona falasi avêle na langi muchi ya liu. Na ayula anankwedile falasi aneyo lina lyake àchemwa kuhwa, nanang’e álondojuwa na pachinu pavanu vahwîle. Aneyo achêmwa kuhwa, chalumo na pachinu pavanu vahwîle, anevo vâpewije dimongo dya kuvawalala vanu va m’bali umo wa chilambo, kwa upanga na kwa indala na kwa ugonjo na kwa anyama va kuyoha va pachilambo.

⁹ Mwana wanga Ungandolo pakakambwile chihungo cha nnyano, nangu nkudyona disungu pahina chitala, disungu dya vanu vawalêlwe ing’anya ya kuhubili Lilove lyanga Nnungu, na ing’anya ya kuhwenaha kuhumya ushuhuda kunnyamba Yesu Kilisto.

¹⁰ Vanu anevo nkunonoha lidi uvachidoni, “Wako Nang’olo Nkulu, wako wanaswe na ukulupîka, dachi, ùmbelindilila mpaka chakani kuvahukumu na kuvapindikula vanu vaikâla pachilambo ing’anya ya kuwalalwa kwetu?”

¹¹ Anepo kila munu nkupewa lijoho lyanahé, nkuvahaulila vayewelegele kwa uhiku kadiki mpaka paimbetimila isabu ya vatumishi avao na vakúkulupila avao vavêle pepi kuwalalwa muchi vanang’o.

¹² Mwana wanga Ungandolo pakakambwile chihungo cha sita, nkuva na nndengendo

nkulu wa chilambo na liduva nkupindikuka nkuba lyanapi muchi kaniki na mwedi nkuba wanahuvi muchi myadi. ¹³ Na dinondwa dya kumahunde nkumatokanga pachilambo muchi tini dinete chidipukutika uhiku aula nandi wake paupukunywa na lipungo. ¹⁴ Kumahunde nkudingwa muchi likalatasi, nkuuswa. Machinga lammalele na visiwa vyammalele nkuuswa kuhaloka pachinu pake. ¹⁵ Anepo vafalume va pachilambo na vakulu na vakulu va matiyala na vakúpata na vavêle na dimongo na kila munu, ikàva ntumwa au munu akávele ntumwa, nkulipihanga mmapanga na ching'ati mayanga la mmachinga. ¹⁶ Nkulahaulila machinga na mayanga kuchidoni, “Tuyangukilange, mutuhinike tunakwone kumeho kwanga ayula aikâla nchiteng'u cha chifalume, na mutunyemye na gasabu ya Mwana wanga Ungandolo. ¹⁷ Kwa kuva, liduva likulu lya gasabu yavo linikamola. Dachì, nnani ambehulûla kuimila nniduva anelyo?”

7

Vaisilaeli laki moja na alufu alubaini na ncheche vâtaywa muhuli

¹ Pangumalidile kulona anelo, nkuvona malaika vaimidilè n'dindumba ncheche dya chilambo, akuno uvadivila lipungo linapunge nchilambo wala m'bahali wala munnandi wohewo. ² Nkumwona malaika yunji wayombokela muha kuhaloka kulihimbuka liduva, akuno anyakwilè muhuli wa Nnungu avêle na umi. Nkunonoha lidi wavachema

avala malaika ncheche vapewîje dimongo dya kuondonganga chilambo na bahali wachidoni, ³ “Munachondongange chilambo wala bahali wala milandi, mpaka patumbevataya muhuli wa Nnungu mmalyenye lavo vatumishi va Nnungu wetu.” ⁴ Anepo nangu nkupilikana isabu ya vanu vataîjwe mihuli, kuhaloka mmatawa lammalele la Vaisilaeli, na isabu aneyo vávele vanu laki moja na alufu alubaini na ncheche. ⁵ Nnitawa lya Yuda vávele vanu alufu kumi na mbili na nnitawa lya Lubeni vávele vanu alufu kumi na mbili na nnitawa lya Gadi vávele vanu alufu kumi na mbili, ⁶ na nnitawa lya Asheli vávele vanu alufu kumi na mbili na nnitawa lya Nafutali vávele vanu alufu kumi na mbili na nnitawa lya Manase vávele vanu alufu kumi na mbili, ⁷ na nnitawa lya Simeoni vávele vanu alufu kumi na mbili na nnitawa lya Lawi vávele vanu alufu kumi na mbili na nnitawa lya Isakali vávele vanu alufu kumi na mbili, ⁸ na nnitawa lya Sabuloni vávele vanu alufu kumi na mbili na nnitawa lya Yusufu vávele vanu alufu kumi na mbili na nnitawa lya Benjamini vávele vanu alufu kumi na mbili.

Nkojano nkulu wa vanu va kila chilambo

⁹ Pangumalidile kulona anelo, nkuwona mmuluku nkulungwa namene wa vanu muyo mwangu, vanu vakávalangika. Pávele na vanu va kila chilambo na vanu va kila litawa na vanu va kila lukolo na vanu va kila luga, akuno vaimilèngè muyo chiteng'u cha chifalume na muyo mwa Mwana wa Ungandolo. Vanu anevo váwetenge majoho lanahe na ványakwile dinavi dya ntende mmakono lavo. ¹⁰ Vanu anevo

vánonoha lidi uvachidoni, “Upohi ùhaloka kwanga Nnungu wetu aikâla nchiteng'u cha chifalume na kwa Mwana wanga Ungandolo!” ¹¹ Malaika vammalele váchidingwike chiteng'u cha chifalume na avala vasele ishilini na ncheche na avila viumbe ncheche vivêle na umi. Malaika anevo nkuhunama muyo chiteng'u cha chifalume, nkumwabudu Nnungu, ¹² uvahaula kuchidoni, “Amina! Nnungu wetu ànivaikila kuva na ukulu na lúnda na uweso na dimongo na kutumbyangwa na kushukuliwa na kweshimiwa, vyaka na vyaka! Amina!”

¹³ Anepo nsele yumo muavala vasele nkunguuja kuchidoni, “Dachi, vanu ava vawetênge majoho lanahe nni vanani na vâhelekenge kwachi?” ¹⁴ Nangu nkunyang'ula kuchidoni, “Nang'olo wangu, wako njo umaîte.” Nang'e nkunguhaulila kuchidoni, “Vanu ava nni avala vahalôka muibaniki ing'ulu. Vânilahahula majoho lavo na kulatenda kuva lanahe mwalehu kwa myadi ya Mwana wa Ungandolo. ¹⁵ Njo mana vâimilanga muyo chiteng'u cha chifalume changa Nnungu, uvantumikila nang'e chilo na muhi muing'ande yake. Na ayula aikâla nchiteng'u cha chifalume àmbeikala pamo na vanang'o na kuvachunga. ¹⁶ Na vanu anevo mwiko vakambekuva na indala kavila wala inyota, na liduva wala nanga palimbevavalila kavila wala kuchona chitukuta. ¹⁷ Kwa kuva, Mwana wanga Ungandolo avêle ching'ati chiteng'u cha chifalume àmbekuva nchunga wavo na àmbevalodya kudimbwimbwi dya medi la umi. Na Nnungu àmbevapukutanga mihodi yammalele

mmeho lavo.”

8

Chihungo cha saba chivêle na muhuli

¹ Mwana wanga Ungandolo pakakambwile achila chihungo cha saba chivêle na muhuli, kulihunde nkunyalalika kwa muda wa nusu saa.

² Anepo nangu nkuvona malaika saba vaimilânga muyo mwanga Nnungu, nkupewa mapenga saba.

³ Nkuhaloka malaika yunji nkuimila pepi na chitala, akuno anyakwilè chateso cha sahabu, nkupewa ubani wohe uchinga aututumye chalumo na maombi la vanu vammalele va Nnungu, nchitala chivêle muyo chiteng'u cha chifalume. ⁴ Bahi lyohi lya aula ubani pamo na maombi la vanu va Nnungu nkututumila muha muyo mwa Nnungu, kuhaloka munkono mwa ayula malaika. ⁵ Anepo ayula malaika nkuchitwala achila chateso, nkuchombaja makala la moto wa pachitala, nkuchiyela pachilambo. Nkuhumila imeti na igagi na iungulumani ya ding'uva na nndengendo wa chilambo.

Malaika vâomba mapenga

⁶ Anepo avala malaika saba vavêle na mapenga saba nkulipanganiha kuwomba mapenga.

⁷ Malaika ntandi nkuwomba lipenga lyake. Anepo imbula ya mayanga na moto ukundanyîke na myadi nkuyelwa pachilambo. Selusi imo ya chilambo nkupya, na selusi imo ya milandi na mahamba mavihi, vyammalele navinang'o nkupyanga.

⁸ Malaika wavili nanang'e nkuwomba lipenga lyake. Anepo chitukutuku chimo chivêle muchi lichinga likulu liyâka moto, nkuyahwa m'bahali, na selusi imo ya bahali nkuva myadi. ⁹ Selusi imo ya viumbe viikâla m'bahali nkuhwanga, na selusi imo ya dimeli nkwendongeka.

¹⁰ Malaika watatu nkuwomba lipenga lyake. Anepo inondwa ing'ulu ichiyaka muchi mwenje nkuyangukila muselusi imo ya dihunde na dimbwimbwi dya medi. ¹¹ Na aneyo inondwa íchemwa, “Kukalala.” Bahi selusi imo ya medi nkukalala, na vanu vohe vanakumbidile medi anelo nkuhwanga ing'anya ya ikaladi ya medi anelo.

¹² Malaika wa ncheche nkuwomba lipenga lyake. Anepo selusi imo ya liduva nkwendongwa chalumo na selusi imo ya mwedi na ya dinondwa. Bahi selusi anedyo dyondongwîje nkuva lupi. Bahi selusi imo ya muhi nkuva nanga nng'anje na selusi imo ya chilo.

¹³ Anepo nangu nkumwona na kumpilikana chipungo yumo achiuluka muha namene kumahunde, wanonoha lidi wachidoni, “Ole wenu! Ole wenu! Ole wenu mmanu muaikâla pachilambo ing'anya ya mapenga lavêle pepi kuwombwa na malaika avala vatatu vaisalidîle.”

9

¹ Malaika wa nnyano nkuwomba lipenga lyake. Anepo nangu nkuyona inondwa ikanywêke kumahunde nkumatokela pachilambo. Inondwa aneyo nkupewa ntukulo wa kulipondo livêle na ulehu ukee na ntululilo. ² Inondwa aneyo nkuchimula lipondo anelyo. Anepo nkututuma lyohi livêle muchi lyohi lya litanuli

likulungwa, kuhaloka nnipondo anelyo. Liduva na kumahunde nkuva na lupi ing'anya ya lyohi anelyo. ³ Amande nkuhumananga mulyohi anelyo, nkuhweneng'ana pachilambo akuno vapewijè dimongo muchi dya vivalavala. ⁴ Nkulaijwa vanawondongange wahi wala mimela wala nnandi wohewo, henga vavabanihe vanu vakávele na muhuli wa Nnungu mmalyenye lavo. ⁵ Amande avala nanga pavanaluhusiwije kuvawalala anevo vanu, ila vavabanihe kwa uhiku wa myedi nnyano. Na ipwateki yake yávele muchi ya chivalavala pannuma munu. ⁶ Na uhiku anevo vanu vàmбетaha kuhwa, henga kuhwa kukambevapata. Vàmbelebela namene kuhwa, henga kuhwa kumbevatukuta.

⁷ Anevo amande vávele muchi anyama uvavachema falasi vavikwíje tayali kwa ing'ondo. Na mmyuti yavo múvele na vitukutuku vivêle muchi litaji lya sahabu na kumeho kwavo kúvele muchi kumeho kwa vanu. ⁸ Anevo amande vávele na ulindo muchi wa vamahe, na meno lavo lávele muchi la ahimba. ⁹ Na mmihuva vyavo múhinikwije na makakamba la kulichingila lavêle muchi lachitale. Na dimapa dyavo díumana muchi iumani ya mikokoteni yohe iutângwa na falasi vatukutíla kuing'ondo. ¹⁰ Anevo amande vávele na michila italôla muchi ya vivalavala. Na mmichila yavo múvele na dimongo dya kuvabaniha vanu kwa uhiku wa myedi nnyano. ¹¹ Anevo amande vávele na nfalume wavo, yani malaika wa alila lipondo livêle na ulehu ukee na ntululilo, na lina lya aneyo nfalume kwa Chieblaniya áchemwa Abadoni, na kwa Chigiliki áchemwa Apolioni,

mana lake nkúwalala.

¹² Ole inandi ñipita, henga ole yavili na ya tatu ikánambi.

¹³ Malaika wa sita nkuwomba lipenga lyake. Anepo nangu nkupilikana lidi ulihaloka n'dimembe ncheche divêle n'dindumba dya chitala cha sahabu chivêle muyo mwa Nnungu.

¹⁴ Alila lidi nkunnyaulila ayula malaika wa sita kuchidoni, “Vahungulange avala malaika ncheche vahungwîje mmuto nkulu uchêmwa, Eflati.” ¹⁵ Avala malaika ncheche nkuhunguliwa.

Malaika anevo vâvikwije tayali kwajili ya lisaa anelyo na liduva anelyo na mwedi anewo na mwaka anewo uchinga vawalale selusi imo ya vanu. ¹⁶ Anepo nangu nkupilikana isabu ya makuwa la matiyala vavakwedîle falasi, na isabu aneyo yâvele milioni myambili. ¹⁷ Na mmaono anelo nîvawene avala falasi chalumo na avala matiyala vavakwedîle falasi anevo. Matiyala anevo vâwete makakamba la kulichingila mmihuva mwavo. Na makakamba anelo lavêle la langi yanahuvi muchi moto na lanjji lavêle la langi ya buluu na lanjano muchi dindimi dya moto wa baluti. Na myuti ya avala falasi ívele muchi myuti ya ahimba, na nkanya mwavo múhuma moto na lyohi na baluti iyâka. ¹⁸ Selusi imo ya vanu nkuwalalwa kwa vibaniho anevyo vitatu vinahumile nkanya mwa falasi anevo, yani moto na lyohi na baluti iyâka. ¹⁹ Kwa kuva, dimongo dya falasi anevo dívele n'dikanya dyavo na mmichila yavo. Michila yavo ívele na myuti ihulûla kuluma muchi nnyongo.

²⁰ Na vanu avala vakanawalelwe kwa viban-

ihho anevyo vitatu nanga pavanalekile kudiabudu disanamu divalikatapajije. Nanga pavanalekile kuvaabudu anamindenga na disanamu dya sahabu na dya madini la dihela na dya shaba na dya mayanga na dya milandi, dikáhulula kulola wala kupilikana wala kuhwena. ²¹ Vanu anevo nanga pavanalekile kuwalala wala kulowa wala kutenda usalati wala kwiva.

10

Malaika na chitabu chijoko

¹ Anepo nkumwona malaika yunji avêle na dimongo wasulupuka kuhaloka kulihunde. Malaika aneyo áhinikwije na lihunde, na mmuti mwake múvele na inyingamu na kumeho kwake kúnang'anyima muchi liduva na madodo lake lávele muchi dihichi dya moto. ² Na munkono wake ákamwile chitabu chijoko chihunukuliwêje. Malaika aneyo nkuimija ludodo lwake lwa kunkono m'bahali na ludodo lwa kunchinda nkuimija nchilambo. ³ Nkungulumana kwa lidi likulu muchi changulumana uhimba. Na paungulwime, nkupilikanika ding'uva saba. ⁴ Na ding'uva anedyo saba padipilikanike, nangu nkulipanganiha kulemba àlalá latongolewêje. Henga nkupilikana lidi kuhaloka kulihunde ulinguhaulila kuchidoni, “Malove anelo latongolewêje na anedyo ding'uva saba lapihe unalalembe.”

⁵ Bahi ayula malaika unimmwene waimila m'bahali na nchilambo, nkunyoloja nkono wake wa kunkono kuloja kulihunde. ⁶ Nkwapila kwa

lina Iya Nnungu avêle na umi ukávele na ntululilo, aumbîle kumahunde na vitukutuku vyammalele vivêle kumahunde, Nnungu aumbîle chilambo na vitukutuku vyammalele vivêle nchilambo, Nnungu aumbîle bahali na vitukutuku vyammalele vivêle m'bahali, wahaula kuchidoni, “Uhiku wa kulindilila ùnihila! ⁷ Henga malaika wa saba pambekwomba lipenga lyake, anepo njo Nnungu pambelatimisa makudungilo lake la sili, malinga chanavaahidite manabii vake vantumikidîle.”

⁸ Anepo nkupilikana kavila alila lidi lichihaloka kulihunde ulichidoni, “Hwena ukachitwale achila chitabu chijoko chihunukuliwije, chivêle munkono mwa ayula malaika aimidîle m'bahali na nchilambo.” ⁹ Nangu nkuhwena kwa ayula malaika nkunyuwa aning'e achila chitabu chijoko. Nang'e nkunguhaulila kuchidoni, “Chitwale uchilye. Nnitumbo lyako chimbekalala, henga nkanya mwako chimbeleleha muchi uchi.”

¹⁰ Bahi nangu nkuchitwala achila chitabu chijoko munkono wa ayula malaika nkuchilya. Panguchilile, nkanya mwangu chínileleha muchi uchi, henga panichimidile, chínikalala namene nnitumbo lyangu. ¹¹ Anepo anelo malidi nkunguhaulila kuchidoni, “Ûlembelwa uhumye kavila unabii uvayâmba vanu va kila litawa na vanu va kila chilambo na vanu va kila luga na vafalume vammalele.”

11

Mashahidi vavili na imanga yanaswe

¹ Anepo nkuning'a imbalu ivêle muchi nrandi wa kupimila, nkunguhaila kuchidoni, "Imila uhwene ukaipime Ing'ande yanga Nnungu na chitala na kuvavalanga vanu vamwabûdu Nnungu anemwo nkati. ² Henga luwani lwa pawelu lwa ing'ande aneyo unalupime, kwa kuva luwani anelwo vâpewije vanu va vilambo vinji. Vanang'o vâmbeitawala kwa dimongo imanga yanaswe kwa myedi alubaini na mbili. ³ Na nangu nguchinivatum mashahidi vangu vavili, akuno vawètè magunila ing'anya ya lihindambi. Anevo mashahidi vâmbehumya unabii wa Nnungu kwa maduva alufu moja na myambili sitini."

⁴ Anevo mashahidi vavili nni aila milandi mivili ya miseituni na avila vipanda vivili vya kuvikila vibatali vivêle muyo mwa Nang'olo aumbîle chilambo. ⁵ Na munu akâlembela kuvaondonganga, anepo moto ùhuma n'dikanya dyavo na kuvapija amongo vao. Na uvila nni chalembelewa kuhwa munu woheyo alembêla kuvaondonganga. ⁶ Mashahidi anevo vâvele na dimongo dya kuhunga kumahunde uchinga imbula inatonye kwa maduva lammalele lavambekuva uvahumya unabii. Uchocho, vâvele na dimongo dya kupindikulanya medi kuva myadi, na vâvele na dimongo dya kuida na vibaniho vya kila namuna pachilambo kwa uhiku wohewo uvalembelela.

⁷ Na pavambemalila kuyanajaja ujumbe wa Nnungu, ayula nnyama wa kuyoha ahalôka nnipondo livêle na ulehu ukee na ntululilo âmbepanyana navo ing'ondo, koka avashinde na kuvawalala. ⁸ Na mituhi yavo ìmbekuva muindila

ya imanga aila ing'ulu, yanavambwije Nang'olo wavo. Imanga aneyo kwa luga ya lifumbo ìchemwa Sadoma na Misili. ⁹ Na vanu va kila lukolo na va kila litawa na va kila luga na va kila chilambo, vàmbeilola mituhi aneyo kwa uhiku wa maduva matatu na nusu, na ikambeluhusiwa kusikwa. ¹⁰ Vanu vaikâla pachilambo vàmbehangalala na kululutila ing'anya ya kuhwa kwavo. Vàmbeing'ana dinujo, kwa kuva, mashahidi anevo vavili vānivakambyakambya namene vanu vaikâla pachilambo. ¹¹ Henga bada ya maduva àlálá matatu na nusu, Nnungu nkuvavehija imumu ya umi, avala mashahidi nkuimilanga kwa madodo lavo, na vanu vammalele vachivalola nkuyopa namene. ¹² Mashahidi avala vavili nkupilikana lidi likulungwa kuhaloka kulihunde ulivahaulila kuchidoni, “Idang'ana akuno!” Anepo nkutwaliwa muha kulihunde akuno vanyakuliwìjè na lihunde, na amongo vao uvavalola. ¹³ Muuhiku uwowo, nkuhumila ndengendo nkulu wa chilambo, na asilimiya kumi ya imanga nkubamoka, na vanu alufu saba nkuhwanga ing'anya ya ndengendo anewo wa chilambo. Na vanu vanaisalidile nkuyopa namene na kunnombolela Nnungu wa kulihunde. ¹⁴ Ole yavili ìnipita, lola, ole yatatu ikambetima kuida!

Lipenga lya saba

¹⁵ Anepo malaika wa saba nkuwomba lipenga lyake. Bahi nkupilikanika malidi latumbwile kuhaloka kulihunde, ulahaula kuchidoni, “Ufalume wa pachilambo hambi nni wa Nang'olo wetu na Kilisto wake. Nanang'e àmbetawala vyaka

na vyaka!” ¹⁶ Na avala vasele ishilini na ncheche vaikalânga mmiteng'u vyavo vya chifalume muyo mwa Nnungu, nkuhunama uvamwabudu Nnungu, ¹⁷ uvahaula kuchidoni,

“Tùnakushukulu wako Nang'olo wetu, Nnungu Uvêle na Dimongo Dyammalele, Nnungu upwawîje na unapwawije, kwa kuva, ùditwete dimongo dyako ding'ulu, na kutandilika kutawala.

¹⁸ Vanu va vilambo vinji vânitunduwila, henga gasabu yako ìnikamola.

Na hambu nni uhiku wa kuvahukumu vahwîle, na nni uhiku wa kuveng'a dinujo avala vakutu-mikidîle, yani manabii vako na vanu vako vanaswe na vammalele vakueshîmu wako, vanu vakulu na vakávele vakulu. Na nni uhiku wa kuvaondonganga avala vaondongânga chilambo!”

¹⁹ Anepo Ing'ande ya Nnungu ivêle kulihunde nkuchimulwa, na Lisanduku lya Lilailano lyake nk>wonekana anemwo nng'ande. Bahi nk>humila imeti na igagi na iungulumu ya ding'uva na nndengendo wa chilambo na imbula ya mayanga yohe namene.

12

Mmahe na liyoka

¹ Anepo nk>wonekana chimaiho chikulu aneko kulihunde. Kúvele na mmahe anawajijwe liduva, na mwedi úvele pahi madodo lake, na mmuti mwake mwávele litaji lya dinondwa kumi na mbili. ² Mmahe aneyo ávele na chitumbo, na

ánakuta ing'anya ya uchungu na ipwateki ya kuvaleka.

³ Anepo nkwonekana chimaiho chinji muha kulihunde. Kúvele na liyoka likulungwa namene lyanahuvi linavele na myuti saba na dimembe kumi. Na kila muti úvele na litaji. ⁴ Na nchila wake nkukwekweleha selusi ya dinondwa dya kumahunde na kudimatohija pachilambo. Alila liyoka nkuimila muyo mwanga ayula mmahe anavele pepi na kuvaleka uchinga akàvaleka tu ammile aneyo mwana. ⁵ Anepo ayula mmahe nkummaleka mwana wa chilume ambevitawâla vilambo vinji vyammalele kwa isimbo ya chitale. Henga ayula mwana nkutwaliwa, nkupelekejwa kwanga Nnungu, pachiteng'u chake cha chifalume. ⁶ Ayula mmahe nkutukutila kulilanga pachinu panapatayalishije Nnungu uchinga achungwe aneko kwa maduva alufu moja na myambili na sitini.

⁷ Bahi kúvele na ing'ondo aneko kulihunde. Mikaili na malaika vake nkupanyana na alila liyoka, na alila liyoka nalinang'o chalumo na malaika vake, nkupanyana navo. ⁸ Henga alila liyoka nkulemwa, nang'e chalumo na malaika vake nkuva nanga pavavele na pachinu pakuikala aneko kulihunde. ⁹ Bahi alila liyoka likulu nkuvingangwa. Liyoka anelyo nni ayula nnyongo wa kala achêmwa, Ibilisi au Nanchindenga, avalambîla vanu vammalele va pachilambo. Nang'e chalumo na malaika vake nkuyahwa pachilambo.

¹⁰ Bahi anepo nangu nkupilikana lidi likulu kuhaloka kulihunde, ulichidoni, “Hambi upohi

na dimongo na Ufalume wa Nnungu wetu na mamulaka langa Kilisto wake, v̄inikamola. Kwa kuva, ayula avasit̄aki vatumishi avetu chilo na muhi pameho panga Nnungu ànyahwa pachilambo. ¹¹ Vanang'o v̄aninshinda Nanchindenga kwa dimongo dya myadi ya Mwana wanga Ungandolo na kwa kuhwenaha kuhumya ushuhuda kunyamba Yesu. Vanang'o vávele tayali ata kuhwa, ing'anya maisha la apano pachilambo válawene kuva chikee chinu chamana. ¹² Bahi ing'anya ya anelyo, kumahunde kuhangalale chalumo na vyammalele viik̄âla kumahunde! Henga ole wenu mwenu muik̄âla nchilambo na m'bahali!

Kwa kuva, aneyo Ibilisi àsulupukidile kwenu mwenu, akuno avèlè na gasabu ing'ulu, ing'anya ànimala kuva àsaliwije chihi na uhiku kadiki.” ¹³ Bahi alila liyoka paliwene kuva liyahijwe pachilambo, nkutandilika kumpapatilila ayula mmahe ammalêke mwana wa chilume. ¹⁴ Henga ayula mmahe nkupewa dimapa dimbili divêle muchi dya chipungo nkulungwa, uchinga auluke kuhwena kulilanga pachinu apala panatayalishiwije, kulehu na alila liyoka, koka achungwe aneko kwa uhiku wa myaka mitatu na nusu.* ¹⁵ Bahi alila liyoka nkuhumya medi lohe muchi muto kuhaloka nkanya mwake uchinga lammwikile ayula mmahe na kunnyola muchi livambwe. ¹⁶ Henga alisi nkunyangata ayula mmahe, nkuyahama muchi kanya na kumila

---

* **12:14** Nsitali auno kwa Chigiliki ùlembwije uvila, uhiku na mahiku na nusu uhiku. Na isabu aneyo nni sawa na myaka mitatu na nusu au maduva alufu moja na myambili sitini.

aula muto unahaleke nkanya mwa alila liyoka. ¹⁷ Bahi alila liyoka nkummisija ayula mmahe, nkuhwena unapanyana ing'ondo na vavana vanji va ayula mmahe, yani vanu avala vadipilikâna amuli dya Nnungu na kuhweneha kuhumya ushuhuda kunnyamba Yesu Kilisto. ¹⁸ Bahi alila liyoka nkuimila kunnyangi, nnyenje bahali.

13

Vanyama vavili vakúkanganya

¹ Anepo nangu nkumwona nnyama wahuma m'bahali. Nnyama aneyo ávele na myuti saba na dimembe kumi. Na kila lupembe lúvele na litaji, na kila muti úlembwije lina lya kunkufulu Nnungu. ² Nnyama aneyo unimmwene álandene na usuvi, henga madodo lake lávele muchi la nnyama wa kuyoha uvanchema dubu, na kanya yake ívele muchi ya uhimba. Alila liyoka nkuntenda aneyo nnyama ààve na dimongo malinga dyake na chiteng'u cha chifalume malinga chake na mamulaka makulungwa malinga lake. ³ Muti umo wa aneyo nnyama úvele muchi úniondongwa namene, henga chilonda chake chinavele cha hatali ya kuhwa chínipona tayali. Bahi vanu vammalele va pachilambo nkunkangana aneyo nnyama na kunondola. ⁴ Anevo vanu nkutandilika kulyabudu alila liyoka ing'anya límpele aneyo nnyama mamulaka lake. Uchocho, nkumwabudu aneyo nnyama uvahaula kuchidoni, “Nnani alandâna na nnyama ayuno? Nnani ambehulûla kupanyana nawe ing'ondo?”

⁵ Aneyo nnyama nkupewa uweso wa kutangola malove la kulitupya na malove la kunkufulu Nnungu. Nkupewa na mamulaka la kutawala kwa myedi alubaini na mbili. ⁶ Bahi aneyo nnyama nkutandilika kunkufulu Nnungu, na lina lyake na pachinu páikàlà pamo na avala vaikâla kulihunde. ⁷ Nkupewa uweso wa kupanyana na vanu va Nnungu, na kuvashinda. Nkupewa na mamulaka la kuvatawala vanu vammalele, vanu va kila litawa na kila lukolo na kila luga na kila chilambo. ⁸ Vanu vammalele vaikâla pachilambo vâmbemwabudu, yani vanu avala vakâlembwije malina lavo Nchitabu cha Umi kutandikila pachiumbwije chilambo. Na chitabu anecho nni cha Mwana wanga Ungandolo asinjîwe.

⁹ Munu avêle na makutu la kupilikana, na alapilikane alano.

¹⁰ Munu woheyo akudungiwîje kuhungwa, achi-ahungwe.

Na munu woheyo akudungiwîje kuwalalwa kwa upanga, achiawalalwe.

Bahi ing'anya anelyo, vanu va Nnungu vâlembelewa vapilile na kuva na ing'ulupa.

¹¹ Anepo nangu nkumwona nnyama yunji wavili wahundukuka muulongo. Nnyama aneyo ávele na dimembe dimbili dinavele muchi dyanga ungandolo, henga átangola muchi liyoka. ¹² Nang'e nkutumila mamulaka lammalele lapewije na ayula nnyama ntandi, àlatumile badala yake.*

---

* **13:12** Kwa Chigiliki nsitali auno ùhaua kuva, “Nkutumila dimongo dyammalele dya ayula nnyama ntandi muyo mwake,” henga mana la malove anelo, “muyo mwake,” nni badala yake au kwajili yake.

Áchilasimisije chilambo chammalele na vammalele vaikâla pachilambo vâmwabudu ayula nnyama ntandi ánafele na likwanda lya chilonda cha hatali ya kuhwa. ¹³ Nnyama ayula wavili nkutenda chimaiho chikulu cha lisaibu, mpaka nkutenda moto usulupuke kuhaloka kulihunde mpaka pachilambo, pameho la vanu vammalele. ¹⁴ Nkuvalambila vanu vaikâla pachilambo kwa vimaiho vyahululihijwe kuvitenda badala ya ayula nnyama ntandi. Nkuvahaulila vanu vaikâla pachilambo vakatapaje sanamu kwa eshima ya ayula nnyama ntandi anaondongwije kwa upanga, henga nkulama. ¹⁵ Anepo ayula nnyama wavili nkupewa dimongo dya kuing'a umi sanamu aneyo uchinga itangole, na vammalele vahitile kuiyabudu aneyo sanamu, vawalalwe. ¹⁶ Nnyama aneyo nkuvanamatija vanu vammalele vataywe muhuli mmakono lavo la kunkono na mmalyenye lavo, vanu vammalele va mana na vakee va mana, akúpata na amahuvani, vatumwa na vakee vatumwa, ¹⁷ uchinga anapwawe munu ambehulûla kusuma au kusumisa chitukutuku bila kuva na muhuli anewo. Na muhuli anewo nni lina lya nnyama aneyo au namba diimîla badala ya lina aneyo.

¹⁸ Apano pâlembelewa lúnda. Na munu woheyo avêle na ding'ano adyelewe namba adino diimîla badala ya lina lya aneyo nnyama, kwa kuva, namba anedyo diimila badala ya munu fulani. Na namba aneyo nni myasita sitini na sita.

14

Luhimu lwa vanu vapohîjwe

¹ Anepo nangu nkumwona Mwana wanga Ungandolo aimidìlè Nnichinga lya Sayuni, chalumo na vanu laki moja na alufu alubaini na ncheche, na mmalyenye la vanu anevo múlembwije lina lya Mwana wanga Ungandolo na lina lya Atatake. ² Anepo nangu nkupilikana lidi likulungwa kuhaloka kulihunde, uliungulumana muchi lidi lya medi lohe lahelelekêla kumakobikobi au muchi lidi lya ing'uva. Lidi anelyo lípilikanike muchi lidi vya vakúwomba ving'wenyang'wenya pavaomba ving'wenyang'wenya vyao. ³ Avala vanu laki moja na alufu alubaini na ncheche nkuimba luhimu lwahambi muyo mwa chiteng'u cha chifalume na muyo mwa viumbe ncheche vivêle na umi na muyo mwa vasele ishilini na ncheche. Na wala nanga munu anahulwile kulihunda luhimu anelwo, ikânave chihi avala vanu laki moja na alufu alubaini na ncheche vakombolewîje pachilambo. ⁴ Vanu anevo nni avala vakálihakajangije muchi chivalihakajanga vanu valâla ugoni, henga váhwenehije chihi kukulupika muchi chivakulupika vanu vakámmaite nnume au mmahe, kwa kunnondola Mwana wanga Ungandolo kila pachinu páchivalòjà. Vanu anevo vánikombolwa kuhaloka muvanu vanji uchinga vâàve vatandi kuhumywa kwanga Nnungu na kwa Mwana wanga Ungandolo malinga sadaka ya mavuno matandi. ⁵ Vanang'o nanga pavanawahite kulambila na wala nanga pavanavele na likosa lyohelyo.

Vatumishi vatatu

⁶ Anepo nangu nkumwona malaika yunji wauluka kumahunde. Malaika aneyo ávele na Malove Lambone lavêle na uhiu vyaka na vyaka, la kuvahubilila vanu vaikâla pachilambo, vanu va kila chilambo na va kila lukolo na va kila luga na va kila litawa. ⁷ Aneyo malaika nkutangola kwa lidi likulungwa wachidoni, “Nnyopange Nnungu na kuntumbyanga, kwa kuva, uhiku wa hukumu yake ùnikamola. Mwabudu nang'e aumbîle kumahunde na chilambo na bahali na dimbwimbwi dya medi.”

⁸ Anepo nkuhaloka malaika yunji wavili watangola kuchidoni, “Ìnimatohwa! Imanga aila ing'ulu ya Babeli* ìnimatohwa mwalehu. Kwa kuva, ìvitendile vilambo vyammalele vikumbile divayi dya usalati wake, usalati uîda na gasabu ya Nnungu.”

⁹ Anepo nkuhaloka malaika yunji watatu watangola kwa lidi likulu wachidoni, “Munu woheyo amwabûdu ayula nnyama ntandi na sanamu yake, na kutaywa muhuli wake palyenye lyake au munkono wake, ¹⁰ aneyo nanang'e àmbekumbila divayi dya gasabu ing'ali namene ya Nnungu itaîjwe nchikombe cha asabu ya Nnungu. Munu malinga aneyo àmbebanihwa mmoto wa baluti, muyo mwa malaika vanaswe na muyo mwa Mwana wanga Ungandolo. ¹¹ Na lyohi lya anewo moto wa kubanihija limbetutuma

---

* **14:8** Apano Yohana àlèmbile Babeli, na ìnahululika kuva àtumidile luga ya mpiho kuyamba imanga ya Loma. Na àtongoledile kuyamba usalati wa Loma ing'anya ya kuvanamatija vanu vamwabùdu Nfalume wa Loma malinga Nnungu.

vyaka na vyaka. Na avala vachimwabudu ayula nnyama na sanamu dyake, chalumo na munu woheyo ataîjwe muhuli wa lina lya nnyama aneyo, vakambeyewelega kananga liduva limo, chilo na muhi.”

¹² Bahi ing'anya ya anelyo, vanu va Nnungu vâlembelewa vapililile ibaniki na kudikamula amuli dya Nnungu na kuhwenaha kunkulupila Yesu.

¹³ Anepo nangu nkupilikana lidi kuhaloka kulihunde ulihaula kuchidoni, “Lemba malove alano, ‘Wasa kwa vanu avala vâhwa vino akuno uvankulupila Nang'olo!’ ” Na Umumu Wanaswe àtangola kuchidoni, “Elo, nni muhiu. Vâmbeyewelega kuhaloka muibaniki yavo, ing'anya matendo lavo lâmbeonekana.”

Mafuno la pachilambo

¹⁴ Anepo nangu nkulyona lihunde lyanaha muyo mwangu, na nnihunde anelyo múikele chi-umbe achila chíchionekana kuva muchi Mwana wa Munu. Mmuti mwake múvele na litaji lya sahabu, na munkono mwake ányakwile mundu ukôla wa kufunila. ¹⁵ Anepo nkwiða malaika yunji kuhaloka mu Ing'ande ya Nnungu, nkutangola kwa lidi likulu wannyaulila ayula aikêle nnihunde wachidoni, “Twala mundu wako utandilike kufuna, kwa kuva, uhiku wa mafuno ùnikamola, na mafuno la pachilambo lâvele tayali kufunwa.”

¹⁶ Bahi ayula aikêle nnihunde, nkunyoloja mundu wake pachilambo, chilambo nkufunwa. ¹⁷ Bahi nkwiða malaika yunji kuhaloka mu Ing'ande yanga Nnungu ivêle kulihunde, na malaika aneyo

nanang'e ányakwile mundu ukôla namene wa kufunila.

¹⁸ Anepo nkwiida malaika yunji kuhaloka pachitala, na malaika aneyo nni nkwiimilila moto wa pachitala. Nkutangola kwa lidi likulu wannyaulila ayula malaika avêle na mundu ukôla wa kufunila wachidoni, “Twala mundu wako ukahepe sabibu dya nsabibu wa pachilambo, kwa kuva, sabibu dyake tayali dînitandeka.” ¹⁹ Ayula malaika nkunyoloja mundu wake pachilambo, nkuhepa sabibu dya nsabibu wa pachilambo na kuditaya nnipondo likulu lya kuminyila, lipondo liombêle gasabu ya Nnungu. ²⁰ Adila sabibu díminyiwije nnipondo livêle pawelu imanga, na myadi nkukulula kuhaloka nnipondo anelyo mpaka kuhwikila ulehu wa kilometa myatatu. Na ulehu wa aila myadi kuhwena muha úvele malinga futi nnyano.

15

Malaika saba na vibaniho saba

¹ Anepo nangu nkuchona chimaiho chinji chikulu cha kukanganya aneko kulihunde. Níwawene malaika saba vanyakwîle vibaniho saba. Na vibaniho anevyo njo vínavele vya ntululilo, kwa kuva, vibaniho anevyo nni avila vyambeviumila Nnungu kutimilisa gasabu yake. ² Anepo nangu nkuchona chinu chivêle muchi bahali ya chilolo ikundanyîke na moto. Nkuvona na avala vanshindîle ayula nnyama ntandi na sanamu yake chalumo na namba diimîla badala ya lina lyake. Vanu anevo váimidile m'bahali ya chilolo akuno vanyakwîlè ving'wenyang'wenya vyavapele Nnungu. ³ Vanu

anevo váimba luhimu lwanga Musa ntumishi wanga Nnungu, na luhimu lwa Mwana wanga Ungandolo, uvachidoni,

“Wako Nang'olo wetu, Nnungu Uvêle na Dimongo Dyammalele,

matendo lako ni makulungwa na lãnakanganya!

Wako Nfalume wa vilambo vyammalele,

dindila dyako nni dya haki na dya uhiu!

⁴Wako Nang'olo, nanga munu akákuyopa wako,

na wala nanga munu akákutumbyanga wako!

Kwa kuva, wako weka nni Wanaswe.

Vilambo vyammalele vimbekwida unakwabudu wako,

kwa kuva, matendo lako la haki lãnihunukuliwa!”

⁵Bada ya anelo, nkuyona Ing'ande yanga Nnungu aneko kulihunde, yani N'gongwe wa Lilailano Iya Nnungu. ⁶Bahi avala malaika saba vanyakwile vibaniho saba nkuhumang'ana mu Ing'ande yanga Nnungu. Malaika anevo váwetenge dingwo dihahwike namene na kung'anyima namene, na váhungile mikanda ya sahabu mmihuva vyao. ⁷Bahi chiumbe chimo muavila ncheche vivêle na umi, nkuveng'a avala malaika saba dibakuli saba dya sahabu diombêle gasabu yanga Nnungu, avêle na umi ukee na ntululilo. ⁸Anepo Ing'ande yanga Nnungu nkuombala lyohi lihalokêne na ukulu wanga Nnungu na dimongo dyake. Na nanga munu anahulwile kuinjila mu Ing'ande yanga Nnungu mpaka avila vibaniho saba vya avala malaika saba pavitimisijwe.

16

Dibakuli saba dya gasabu yanga Nnungu

¹ Anepo nangu nkupilikana lidi likulungwa kuhaloka mu Ing'ande yanga Nnungu ulivahaulila avala malaika saba kuchidoni, “Hweneng'ana mukadikung'une pachilambo anedyo dibakuli saba dya gasabu yanga Nnungu.”

² Malaika ntandi nkukung'unila bakuli yake pachilambo. Anepo vanu nkumelwa na mapoti lapwatêka namene. Vanu anevo vanamelwije na mapoti nni avala vanataijwe muhuli wa ayula nnyama na avala vachiabudu sanamu yake.

³ Malaika wavili nkukung'unila bakuli yake m'bahali. Medi nkupindikuka kuva muchi myadi ya munu ahwîle, na viumbe vyammalele vivêle na umi vya m'bahali nkuhwanga.

⁴ Malaika watatu nkukung'unila bakuli yake n'dihunde na n'dimbwimbwi dya medi, na medi lake nkupindikuka kuva myadi. ⁵ Anepo nangu nkumpilikana malaika nkwi milila medi wachidoni,

“Wako Wanaswe, upwawîje na unapwawije, wako nni mwene haki, kupapatana na namuna chiuhukumite.

⁶ Kwa kuva, vanu anevo vâmwadilenge myadi ya vanu vako vanaswe na ya manabii vako.

Bahi ing'anya ya anelyo, hambi wako ùvakumbijije myadi,

na anevo vanu vânvivaikila kutendewa uchocho.”

⁷ Anepo nangu nkupilikana lidi ulihaloka pachitala ulichidoni, “Wako Nang'olo wetu, Nnungu Uvêle na Dimongo Dyammalele, wako ùhumya hukumu dya uhiu na dya haki!”

⁸ Malaika wa ncheche nkukung'unila bakuli yake nniduva. Anepo liduva nkupewa dimongo dya kuvapija vanu kwa chitukuta chake. ⁹ Vanu anevo nkupijwa na chitukuta anecho mpaka kulikufulu lina lyanga Nnungu avêle na dimongo dya kuviamulu vibaniho anevyo. Anevo vanu nanga pavanalekile masambi lavo na kumpindikukila Nnungu uchinga vantumbyange.

¹⁰ Malaika wa nnyano nkukung'unila bakuli yake pachiteng'u cha chifalume changa ayula nnyama ntandi, na ufalume wake nkuhinikwa na lupi. Vanu nkutandilika kulilumanya dindimi dyavo ing'anya ya kupwateka. ¹¹ Nkunkufulu Nnungu wa kulihunde ing'anya ya ipwateki yavo na àlalá mapoti lavo, henga nanga pavanalekile matendo lavo lahakalenge.

¹² Malaika wa sita nkukung'unila bakuli yake mmuto nkulu wa Eflati. Medi la muto anewo nkunywa uchinga ikatapajwe indila kwajili ya vafalume vahalôka m'bali wa kumanga. ¹³ Anepo nangu nkuvona anamindenga vatatu vavêle muchi vitowe uvahaloka nkanya mwanga alila liyoka na nkanya mwanga ayula nnyama ntandi na nkanya mwanga ayula nabii wa kulambila. ¹⁴ Anamindenga anevo njo vatênda vimaiho vya masaibu. Na njo vahwêna kwa vafalume vammalele va pachilambo na kuvakunganya uchinga vapanyane ing'ondo nniduva alila likulu lyanga Nnungu Avêle na Dimongo Dyammalele.

¹⁵ Nang'olo àhaua kuchidoni, “Lola, nangu mbènkwida muuhiku umukaumaite muchi chaida nkwiva! Wasa munu ayula âva meho na kudivika

tayali dinguwu dyake uchinga anaonge mwandu na kulitaya dihoni muyo mwa vanu.”

¹⁶ Avala anamindenga nkuvakunganyija avala vafalume pachinu pachêmwa kwa Chieblaniya, Alumagedoni.

¹⁷ Malaika wa saba nkukung'unila bakuli yake kumahunde. Anepo nkupilikanika lidi likulu kuhaloka mu Ing'ande yanga Nnungu, pachiteng'u cha chifalume ulihaula kuchidoni, “Vino hukumu ñikamilika!” ¹⁸ Anepo nkuhumila imeti na igagi na iungulumani ya ing'uva. Nkuhumila na ndengendo nkulu wa chilambo ukánambiwahi kuumila kutandikila vanu pavatandilike kuikala pachilambo. ¹⁹ Na imanga aila ing'ulu Babeli nkuyavanyika sehemu dinatu, na dimanga dya vilambo vyammalele nkwendongwa. Bahi Nnungu nanga panailuvalidile imanga aneyo ing'ulu, henga áikumbijije chikombe chivéle divayi dya gasabu yake ing'ali. ²⁰ Na visiwa vyammalele nkuwalawala, na machinga lammalele nanga palanaonekene kavila. ²¹ Anepo imbula ya mayanga makulungwa nkuvatonyela vanu, na kila liyanga lívele na kilo malinga amsini. Vanu anevo nkunkufulu Nnungu ing'anya ya anecho chibaniho cha imbula ya mayanga, kwa kuva, chibaniho chake chívele cha kuyoha namene.

17

Kahaba nkulu na nnyama

¹ Anepo nkuhaloka malaika yumo muavala saba vanyakwíle dibakuli saba dya sahabu, nkunguhaulila kuchidoni, “Ida nikulanguje

chambehukumiwa ayula kahaba nkulungwa, yani imanga aila idengwîje ching'ati dihunde dyohe. ² Vafalume va pachilambo vânilala nawe, na vanu vaikâla pachilambo vânikalewa divayi dya ukahaba wake.”

³ Bahi kwa dimongo dya Umumu wa Nnungu nangu nkuhwena, ayula malaika nkungutwala nkungupelekeja kulilanga. Aneko nkumwona mmahe amwikêle nnyama wanahuvi namene, analembwije mummili wammalele malina la kunkufulu Nnungu. Nnyama aneyo ávele na myuti saba na dimembe kumi. ⁴ Aneyo mmahe áwete dingwo dya langi ya chifalume, yani langi ya sambalau na ya nahuvi, na álipambile kwa sahabu na mayanga lagalika na lulu. Na munkono mwake ányakwile chikombe chikatapajîwe kwa sahabu, chiombêle ukahaba wake na matendo lake lahakalenge la kunchima Nnungu. ⁵ Na mulyenye lyake lilembwije lina livêle na lifumbo, “IMANGA ING'ULU BABELI, MAMA WA MAKAHABA NA WA ÀLALÁ LANCHÎMA NNUNGU PACHILAMBO.” ⁶ Nangu nkumwona ayula mmahe akelewîjè myadi ya vanu va Nnungu, yani vanu vawalêlwe ing'anya ya ushuhuda wavo kwajili ya Yesu.

Panimmwene, nangu nkukangana namene. ⁷ Ayula malaika nkunguuja kuchidoni, “Mwadachi unakangana? Nangu nguchinikuhaulile sili ya aneyo mmahe na ya aneyo nnyama annyakwîle, avêle na myuti saba na dimembe kumi. ⁸ Ayula nnyama ummwêne, ánipwawa anepo kala, henga vino akapali. Na nnyama aneyo vino àvele pepi

kuhuma nnipondo livêle na ulehu ukee na ntululilo na kuhwena unaondongwa mwalehu. Na vanu vaikâla pachilambo, yani vanu avala vakâlembwijwe malina lavo Nchitabu cha Umi kutandikila pachiumbwije chilambo, vâmbekangana pavambemwona aneyo nnyama, kwa kuva, ânipwawa anepo kala, henga vino akapali, na achiaide kavila!

⁹ Apano nni pâlembelewa ding'ano na lûnda. Aila myuti saba nni machinga saba láikàlà ayula mmahe. ¹⁰ Uchocho, aneyo myuti saba nni vafalume saba. Vafalume nnyano muanevo tayali vâniyanguhwa, henga wa sita âvechinkutawala na wa saba bado akânambikwida. Na aneyo nfalume wa saba pambekwida, âmbeikala chihi kadiki. ¹¹ Ayula nnyama anapwawije anepo kala, henga vino akapali, nang'e nni nfalume wa nane, na nni yumo wa avala vafalume saba,* nanang'e âhwena unaondongwa mwalehu.

¹² Na adila dimembe kumi dyudiwene nni vafalume kumi vakânambitandilika kutawala, henga vâmbepwechela mamulaka la kutawala muchi vafalume chalumo na ayula nnyama kwa uhiku kadiki. ¹³ Anevo vammalele kumi vâvele chihi na likudungilo ulimo, yani kumwing'a ayula nnyama dimongo dyavo na mamulaka lavo. ¹⁴ Vâmbepanyana ing'ondo na Mwana wanga Ungandolo, henga Mwana wanga Ungandolo âmbevalema kwa kuva, nang'e nni Nang'olo wa

---

* **17:11** Apano palembwijwe kwa Chimakonde, “yumo wa avala saba,” ìnahululika kuva, aneyo nfalume akee yumo wa avala vafalume saba, henga nni nfalume yunji alandâna navo.

anang'olo na Nfalume wa vafalume. Mwana wanga Ungandolo àmbepanyana ing'ondo na anevo vafalume akuno avèlè pamo na vanu vake vakulupîka namene, vávachemilè na kulitandolela.”

¹⁵ Anepo ayula malaika nkunguhaila kuchidoni, “Adila dihunde dyudiwene apala páikàlà ayula kahaba, nni vanu va kila chilambo na va kila litawa na va kila luga. ¹⁶ Adila dimembe kumi dyudiwene chalumo na ayula nnyama, vàmbensunalila ayula kahaba koka vampakanyole vyammalele vyavenavyo na kunneka chihi mwandu. Vàmbetang'una inyama ya mmili wake na kupija maisalilo lake mmoto. ¹⁷ Kwa kuva, Nnungu àtadile mmitima yavo likudungilo lya kutimisa makudungilo lake, yani vayambukilane kumwing'a ayula nnyama mamulaka lavo la kutawala mpaka palambetimila malove la Nnungu. ¹⁸ Na ayula mmahe ummwêne, nni imanga aila ing'ulu ivatawâla vafalume va pachilambo.”

18

*Kwondongwa kwa imanga ya Babeli**

¹ Bada ya anelo, nangu nkumwona malaika yunji wasulupuka kuhaloka kulihunde. Malaika aneyo ávele na dimongo ding'ulu, na chilambo chammalele nkung'anyima ing'anya ya ukulu wake. ² Aneyo malaika nkunonoha lidi wachidoni,

---

* **18:** Kuyamba imanga ya Babeli lola Uhunulo 14:8.

“Inimatohwa! Babeli, imanga aila ing'ulu
 ìnimatohwa mwalehu!
 Hambì ìjukile kuva kaya ya anamindenga va kila
 namuna,
 na ìjukile kuva kaya ya vyuni vyammalele vichafu
 na najisi.

³ Kwa kuva, vilambo vyammalele vîkumbidile
 divayi dya usalati wa imanga aneyo, usalati uîda
 na gasabu yanga Nnungu.

Vafalume va pachilambo vânilala nawe
 na vakúchuusa va pachilambo vâpete dimali
 ing'anya ya dimali dyohe dyavenandyo.”

⁴ Anepo nangu nkupilikana lidi linji kuhaloka
 kulihunde ulichidoni,
 “Mwenu mmanu vangu, ukananga muimanga
 aneyo,
 uyopa mùnakumila masambi lake na kupata viban-
 iho vimbeikôja imanga aneyo.

⁵ Kwa kuva, masambi la imanga aneyo
 làvechinkuhweneha namene mpaka kuhwika
 kulihunde,
 na Nnungu nanga paluvalidile matendo
 lahakalenge la imanga aneyo.

⁶ Itendelange imanga aneyo malinga chiinten-
 deledile mwenu.
 Na àlálá laintendedile mwenu, ilipange myanda
 mivili.

Imanga aneyo ínkolowedile mwenu chikombe cha
 ibaniki,
 bahi na mwenu ikolowele myanda mivili.

⁷ Kupapatana na namuna chiilitumbyenge na kul-
 ing'a laha,
 bahi ing'e imanga aneyo ibaniki na lihindambi
 kwa namuna uyoyo.

Imanga aneyo ìlihaulila yenye kuva,
 ‘Nangu ngùikala nchiteng’u cha chifalume muchi
 malukiya,

na wala nikee nannidi na wala nikambekuva na
 lihindambi wala kadiki.’

⁸ Bahi ing’anya ya anelyo, vibaniho avino
 vimbennyidila chihi liduva limo, kuhwa
 na lihindambi na indala.

Pamo na anelo, imanga aneyo ìmbepijwa moto,
 kwa kuva, Nang’olo Nnungu wetu aihukûmu
 imanga aneyo àvele na dimongo.”

⁹ Vafalume va pachilambo valombêne na kuli-
 hangalaja na imanga aneyo vàmbeikutila na kuiku-
 tangila, pavambelyona lyohi lya moto wa kupya
 kwa imanga aneyo. ¹⁰ Vàmbeimilanga kulehu uvay-
 opa ibaniki ya imanga aneyo akuno uvachidoni,
 “Ole wako! Ole wako, imanga ing’ulungwa ya
 Babeli, imanga ivêle na dimongo! Kwa kuva, kwa
 uhiku chihi kadiki, hukumu yako ìnikamola!”

¹¹ Vakúchuusa va pachilambo vàmbejuta na
 kuikutangila imanga aneyo, kwa kuva, nanga
 munu ambesûma kavila vitukutuku vyavo,
¹² malinga sahabu na madini la hela na mayanga
 lagalîka na lulu na dinguvo dikatapêle ditotwîje
 na usi ukatapêle wa halili na wa kitani na dinguvo
 dikatapêle dya langi ya sambalau na ya nahuvi
 namene, na milandi yammalele inung’îla saana
 na kila chombo chikatapajîjwe kwa dimembe
 dya unembo na kwa milandi igalîka namene na
 kwa shaba na kwa chitale na kwa mayanga la
 malumalu, ¹³ na n’dalasini na vitakilo, na ubani
 na mahuta la kunung’ila na uvumba na divayi na
 mahuta la nseituni na uhu ukatapêle na ngano na

ang'ombe na angandolo na falasi na mikokoteni iutângwa na falasi na ata miili na disungu dya vanu, yani vatumwa.

¹⁴ Na anevo vakúchuusa vàmbeihaulila imanga aneyo kuchidoni, “Mambo àlalá lakatapêle luchitamwa namene kulapata, hambi lànivalawala. Na vitukutuku vyammalele vya kugalika namene na vya kukatapala, vînyahika, wala nanga paumbevyona kavila.” ¹⁵ Vakúchuusa vapête dimali kupapatana na imanga aneyo, vàmbeimila chihi kulehu uvayopa ibaniki ya imanga aneyo. Vàmbejuta na kuikutangila imanga aneyo, ¹⁶ uvahaula kuchidoni, “Ole wako! Ole wako, wako imanga ing'ulungwa! Wako úwala dinguwu ditotwîje kwa usi ukatapêle pamo na dinguwu dikatapele dya langi ya sambalau na yanahuvi namene. Wako úpambwa kwa sahabu na mayanga la kugalika na lulu!” ¹⁷ Kwa kuva, kwa uhiku kadiki, dimali dyammalele dîniwalawala.”

Vakúloja vammalele va dimeli na amyanda vao, na amadengo vammalele va n'dimeli na vammalele vapâta dimali kupapatana na bahali, vàmbeimilanga chihi kulehu. ¹⁸ Pavambelyona lyohi lya moto wa kupya kwa imanga aneyo, vàmbejuta uvachidoni, “Imanga ntwani imbelandâna na imanga aino ing'ulungwa!” ¹⁹ Vàmbelimwadilangila litutunga mmyuti yavo, uvakuta na kulikutangila, uvachidoni, “Ole wako! Ole wako, wako imanga ing'ulungwa! Vanu vammalele vavêle na dimeli m'bahali vâpete dimali ing'anya ya dimali dyako dyohe. Henga kwa uhiku kadiki, dimali dyako dyammalele dîniwalawala.”

20 “Mwenu mma kulihunde na mmanu mma Nnungu chalumo na mitume na manabii vake, hangalalanga kwajili ya mambo lahumidîle muimanga aneyo, kwa kuva, Nnungu àniihukumu imanga aneyo kupapatana na namuna chiintendeledile mwenu!”

21 Anepo malaika yumo avêle na dimongo nkunyanyula liyanga livêle muchi liyanga likulungwa lya kuhayila. Nkuliyaha m'bahali, wahaula kuchidoni, “Uvila nni chiimbeyahwa kwa dimongo imanga ing'ulungwa ya Babeli na ikambekwonekana kavila. 22 Wako imanga ya Babeli, malidi la vanu vaîmba na vaômba ving'wenyang'wenya na filimbi na mapenga lakambepilikanika kavila nkati mwako. Na nanga fundi woheyo wa madengo lohelo ambeonekâna kavila nkati mwako, wala kananga lidi lya liyanga lya kuhayila. 23 Nng'anje wa chibatali ukambeonekana kavila nkati mwako. Na wala mukambepilikanika kavila malidi la vanu valômba au valômbwa, uvahangalala. Ìmbekuva uchocho ing'anya akúchuusa vako vávelenge na dimongo ding'ulu pachilambo, na vanu va vilambo vyammalele vânilambilwa kwa uhavi wako, 24 na nkati mwako mùonekene myadi ya manabii na ya vanu va Nnungu chalumo na myadi ya vanu vammalele vawalêlwe pachilambo.”

19

Ihangaladi aneko kulihunde

1 Anepo nangu nkupilikana lidi likulungwa kahaloka kulihunde, lidi lichipilikanika muchi

lidi lya mmuluku wa vanu, ulichidoni, “Alombolewe Nnungu! Upohi na ukulu na dimongo nni dya Nnungu wetu. ² Hukumu dyake nni dya uhiu na dya haki. Kwa kuva, àninnyukumu ayula kahaba nkulu achichihocheja chilambo kwa usalati wake. Nnungu ànimpindikula ing'anya ya myadi ya vatumishi vake!” ³ Anelyo lidi nkupilikanika kavila ulichidoni, “Alombolewe Nnungu! Lyohi lya aula moto upîja aneyo imanga ing'ulu ùvenkututuma, vyaka na vyaka!” ⁴ Na avala vasele ishilini na ncheche na avila viumbe ncheche vivêle na umi, nkuhunama uvamwabudu Nnungu aikâla nchiteng'u cha chifalume uvachidoni, “Amina! Alombolewe Nnungu!”

⁵ Bahi anepo nangu nkupilikanika lidi kuhaloka pachiteng'u cha chifalume ulihaula kuchidoni, “Nnombolange Nnungu wetu, mwenu mmatumishi vake mmammalele, mwenu mumweshîmu Nnungu, mmakulu na mukee mmakulu!” ⁶ Anepo nkupilikana lidi lichipilikanika muchi lidi lya mmuluku wa vanu, na muchi lidi lya medi lohe lahelelekêla kumakobikobi na muchi lidi lya ing'uva, ulihaula kuchidoni, “Alombolewe Nnungu! Kwa kuva, Nang'olo Nnungu wetu, Avêle na Dimongo Dyammalele, àvenkutawala. ⁷ Tuhangalale na kululutila na kuntumbyanga Nnungu, kwa kuva, uhiku wa ing'ole ya ulombi wa Mwana wanga Ungandolo ùnikamola, na mmahe wake ànilipanganiha tayali.” ⁸ Aneyo mmahe àpewije inguwo ya kuwala, itotwîje kwa usi ukatapêle wa kitani, ung'anyîma namene. Inguwo aneyo ìmila badala ya matendo la haki la vanu va Nnungu.

⁹ Aneyo malaika nkunguhaulila kuchidoni, “Lemba malove alano, ‘Wasa vanu avala vakumbuliwîje kuing'ole ya ulombi wa Mwana wanga Ungandolo.’ ” Aneyo malaika nkutangola kavila kuchidoni, “Anelo nni malove la uhiu la Nnungu.” ¹⁰ Nangu nkuhunama pamadodo la ayula malaika uchinga nimwabudu, henga nang'e nkunguhaulila kuchidoni, “Ndulu, unatende uchocho! Nangu nni ntumishi muchi muuvelelee wako na anung'unuvako vahwenêha kuhumya ushuhuda kunnyamba Yesu. Wako ùlembelewa umwabudu Nnungu! Kwa kuva, kuhwenaha kuhumya ushuhuda kunnyamba Yesu, aneyo njo isungu ya chinabii.”

Ankwedîle falasi wanahe àpanyana kwa haki

¹¹ Bahi nangu nkukwona kulihunde kuhunukwikè. Nkumwona falasi wanahe, na ayula ankwedîle ayula falasi àchemwa, Nkúkulupika na Avêle na Uhiu, kwa kuva, ànahukumu na kupanyana ing'ondo kwa haki. ¹² Meho lake lánametameta muchi dindimi dya moto, na mmuti mwake múvele na mataji lohe na álembwije lina lyakamayite munu woheyo ila mwene weka. ¹³ Nang'e áwete lijoho lichuvîje mmyadi, na lina lyake áchemwa, Lilove lyanga Nnungu. ¹⁴ Makuwa la matiyala la kulihunde nkuva ulannondola akuno vavakwedilè falasi wanahe, na vawetèngè dinguwu dyanaha ditotwîje kwa usi ukatapêle wa kitani. ¹⁵ Nkanya mwake múhuma upanga ukôla uchinga avashinde vanu va vilambo vinji kwa upanga anewo. Na nang'e àmbetawala kwa isimbo ya chitale na kuvaminyanya muchi sabibu nnipondo

lya kuminyila divayi, lipondo liombêle gasabu yanga Nnungu Avêle na Dimongo Dyammalele. ¹⁶ Nnijoho lyake na nchiya chake múlembwije lina alino, NFALUME WA VAFALUME, NANG'OLO WA ANANG'OLO.

¹⁷ Anepo nangu nkumwona malaika yumo aimidilè nniduva akuno wavichema vyuni vichiuluka kumahunde, wavihaulila kuchidoni, “Idang'ana, mukojane pamo kwajili ya ing'ole ing'ulungwa yanga Nnungu! ¹⁸ Ida mulyange inyama ya miili ya vafalume na ya vakulu va matiyala na ya vanu vavêle na dimongo, na ya falasi na ya vanu vavakwedîle falasi anevo na inyama ya vanu vammalele, ikáva vatumwa au vanu vakávele vatumwa, vanu va mana au vakee va mana.”

¹⁹ Anepo nangu nkumwona ayula nnyama ntandi chalumo na vafalume va pachilambo na makuwa lavo la matiyala vakojènè pamo uchinga vapanyane ing'ondo na ayula ankwedîle falasi chalumo na likuwa lya matiyala lake. ²⁰ Henga ayula nnyama na ayula nabii wa kulambila nkukamulwa. Nabii aneyo njo ayula achilangûja vimaiho vya masaibu badala ya aneyo nnyama, na kwa kupitila vimaiho aneyo ánivalambila vanu avala vachiiyabudu sanamu yake na kutaywa muhuli wa ayula nnyama ntandi. Bahi ayula nnyama ntandi na ayula nabii wa kulambila nkuyahwa nnipondo lya moto wa baluti akuno vavèlè vumi. ²¹ Na avala vanaisalidile nkuwalalwa kwa upanga unahumile nkanya mwa ayula ankwedîle falasi wanahe. Na vyuni vyammalele nkusiba inyama

ya miili yavo.

20

Myaka alufu moja

¹ Anepo nangu nkumwona malaika yumo wasulupuka kuhaloka kulihunde akuno anyakwile n'didi nkulungwa wa chitale munkono wake na ntukulo wa lipondo livêle na ulehu ukee na ntululilo. ² Nkulikamula alila liyoka, yani ayula nnyongo wa kala achêmwâ Ibilisi au Nanchindenga, nkunnyunga myaka alufu moja. ³ Malaika aneyo nkuliyaha anelyo liyoka nnipondo anelyo lilehu. Nkulihinika anelyo lipondo na kuvika chihungo cha muhuli uchinga liyoka anelyo linahwenehe kuvalambila kavila vanu va vilambo mpaka paimbetimila aila myaka alufu moja. Na paimbemelilika aneyo myaka âlembelewa achimuliwe kavila kwa uhiku kadiki.

⁴ Anepo nangu nkuvyona viteng'u vya chifalume vinaikaliwije na avala vanapewije mamulaka la kuhukumu. Nkudyona na disungu dya avala vanu vânacheketwe myuti ing'anya ya kuhweneha kuhumya ushuhuda kunnyamba Yesu na Lilove lyanga Nnungu. Vanu anevo nanga pavanamwabudite ayula nnyama ntandi wala kananga sanamu yake na wala nanga pavanataijwe muhuli wa nnyama aneyo mmalyenye lavo au mmakono lavo. Vanu anevo vammalele nkufufukanga, nkutawala pamo na Kilisto kwa uhiku wa myaka alufu moja. ⁵ Na anewo njo ufufulo ntandi. Na vanu vanji vahwile vanaisalidile, nanga pavanafufwike mpaka paimbetimila aila myaka alufu moja. ⁶ Vanu

vanaswe na vabalikiwîje nni avala vakumîla ufufulo ntandi! Kwa kuva, kuhwa kwavili kukambekuva na dimongo kwa vanu anevo, na badala yake vâmbekuva makuhani va Nnungu na vanga Kilisto, na vâmbetawala chalumo na Kilisto kwa uhiku wa vyaka alufu moja.

Kuhukumiwa kwanga Nanchindenga

⁷ Aneyo myaka alufu moja paimbemalilika, Nanchindenga àmbechimuliwa kuhaloka nchihungo chake. ⁸ Nanang'e àmbehwena unavalambila vanu va vilambo, vaikâla mmipata yammalele ya chilambo, yani avala vachêmwa, Gogu na Magogu uchinga avalopolele pamo kwajili ya kupanyana ing'ondo, na anevo vanu vâmbekuva vohe namene muchi nnyangi wa kubahali. ⁹ Vanu anevo nkuhwena pachilambo chammalele na kulidinguka lipanda lya vanu va Nnungu, yani imanga yake yaitamwa namene Nnungu. Henga moto nkusulupuka kuhaloka kulihunde nkuvapija. ¹⁰ Anepo Ibilisi, ayula áchivalambila, nanang'e nkuyahwa nnitanda lya moto wa baluti mwâvele ayula nnyama ntandi na ayula nabii wa kulambila. Na anemwo vâmbebanihwa chilo na muhi, vyaka na vyaka.

Hukumu ya ntululilo

¹¹ Anepo nangu nkuchona chiteng'u chikulungwa chanahe cha chifalume chalumo na ayula aikêle nchiteng'u anecho. Chilambo na kumahunde nkutukuta pameho pake, na nanga pavinapete pachinu pakulipiha. ¹² Nangu nkuvona vanu vahwîle, vanu va mana na vakâvele va mana vaimilèngè muyo chiteng'u achila

cha chifalume. Vitabu nkuhunukuliwa, na chitabu chinji nkuhunukuliwa, na anecho njo Chitabu achila cha Umi. Na anevo vanu vahwîle nkuhukumiwa kupapatana na matendo lavo malinga chiilembwije mmitabu anevyo. ¹³ Bahali nkuvahumya vahwîle vanatitimidile anemwo. Kuhwa na pachinu pavanu vahwîle napanang'o nkuvahumya vahwîle vanapwawije anemwo. Na kila munu nkuhukumiwa kupapatana na matendo lake. ¹⁴ Bahi kuhwa na pachinu pavanu vahwîle nkuyahwa nnitanda lya moto. Na litanda anelyo lya moto njo kuhwa kwavili. ¹⁵ Na munu woheyo akanalembwije lina lyake Nchitabu cha Umi, áyahijwe nnitanda lya moto.

21

Kumahunde kwahambi na chilambo chahambi

¹ Anepo nangu nkukwona kumahunde kwahambi na chilambo chahambi, kwa kuva, kumahunde kutandi na chilambo chitandi vyanipita, na bahali nainang'o nanga painapwawije kavila. ² Nangu nkuyona imanga yanaswe, yani Yelusalemu yahambi, uisulupuka kuhaloka kumahunde kwanga Nnungu, akuno ipambwîjwè saana malinga bibi alusi apambwîje kwajili ya kuhwena unakojana na ntwave. ³ Nangu nkupilikana lidi likulungwa kuhaloka pachiteng'u cha chifalume ulihaula kuchidoni, "Lola, hambi Nnungu àikala na vanu nkaya yake! Nnungu mwene àmbeikala pamo na vanang'o. Vanang'o vàmbekuva vanu vake nanang'e àmbekuva Nnungu wavo. ⁴ Nang'e àmbepukutanga mihodi yavo yammalele mmeho lavo. Kuhwa

kukambepwawa kavila, wala kulikutangila wala chitangelo wala ipwateki, kwa kuva, mambo la kala tayali lànipita.”

⁵ Bahi ayula anaikele nchiteng'u cha chifalume nkuhauila kuchidoni, “Lola, ngùtenda vitukutuku vyammalele kuva vyahambi.” Nkunguhailila kavila kuchidoni, “Lemba malove alano, kwa kuva, nni la kukulupika na nni la uhiu.”

⁶ Nkunguhailila kavila kuchidoni, “Lammalele lànimalilika! Nangu nni Alufa na Omega, yani Ntandiliko na Ntululilo. Munu woheyo avêle na inyota nimbemwing'a medi la kukumbila lahalôka nchimbwimbwi cha medi la umi, bila kulipa. ⁷ Munu woheyo ambechilêma chilambo achiapwechele dinudyo anedyo, na nangu nguchinguve Nnungu wake na nang'e achieve mwanangu. ⁸ Henga vanu vayôpa muing'ulupa na vakâkulupila na akûtenda lahakalenge na akúwalala na akúlala ugoni na ahavi na akúabudu disanamu na akúlambila vammalele, pachinu pavo nni nnitanda alila lya moto, muyâka moto wa baluti. Na anekwo njo kuhwa kwavili.”

Yelusalemu yahambi

⁹ Anepo yumo wa avala malaika saba vananyakwile adila dibakuli saba diombêle vibaniho saba vya ntululilo, nkunguhengelekela, nkunguhailila kuchidoni, “Tuhwene akuno nikakulanguje bibi alusi, mmahe wa Mwana wanga Ungandolo.” ¹⁰ Kwa dimongo dya Umumu wa Nnungu nangu nkuhwena, ayula malaika nkungupelekeja nnichinga likulungwa na lilehu. Nkungulanguja imanga yanaswe, yani

Yelusalemu, uisulupuka kuhaloka kulihunde kwanga Nnungu. ¹¹ Imanga aneyo íng'anyima kwa ukulu wanga Nnungu. Na íng'anyimi yake ívele muchi ya liyanga ligalíka namene lya yaspi, líng'anyíma muchi chilolo. ¹² Imanga aneyo ídingukwije na lingongo likulungwa na lilehu livêle na milango kumi na mbili ichichûngwa na malaika kumi na mbili. Na mmilango aneyo múlembwije malina la matawa kumi na mbili la Vaisilaeli. ¹³ Mpata wa kumanga kúvele na milango mitatu na m'bali wa kundonde kúvele na milango mitatu na m'bali wa kasikasini milango mitatu na m'bali wa kusini milango mitatu. ¹⁴ Na lingongo liidingwíke imanga aneyo lídengwije mmayanga la nsingi kumi na mbili, na mmayanga anelo múlembwije malina la mitume kumi na mbili vanga Mwana wanga Ungandolo.

¹⁵ Malaika aneyo achitangôla na nangu ányakwile imbalu ya sahabu ya kupimila, uchinga aipime imanga aneyo chalumo na milango yake na lingongo liidingúka imanga aneyo. ¹⁶ Imanga aneyo ívele tele kwa tele, ulehu wake na upana wake vínalingilana. Bahi malaika nkuipima aila imanga kwa aila imbalu, ulehu wake na upana na ulehu kuhwena muha wávele kilomita alufu mbili myanne. ¹⁷ Ayula malaika nkupima na itumbudi ya alila lingongo, itumbudi yake yávele na ulehu wa futi myambili kumi na sita kupapatana na chipimo cha kawaida cha chimunu chanatumidile kupimila. ¹⁸ Lingongo aneyo lídengwije kwa mayanga la kugalika namene la yaspi, na imanga yene ídengwije

kwa sahabu ihahwîke muchi chilolo chilangûja saana m'bali wavili. ¹⁹ Nsingi wa lingongo anelyo liidingwîke imanga aneyo lipambwije kwa mayanga la kugalika namene la kila aina. Nsingi ntandi úvele wa mayanga la yaspi na wavili úvele wa mayanga la yakuti samawi na watatu úvele wa mayanga la kalidoni na wa ncheche úvele wa mayanga la sumalidi. ²⁰ Nsingi wa nnyano úvele wa mayanga la salidoniki na wa sita úvele wa mayanga la akiki na wa saba úvele wa mayanga la kilisolito na wanane úvele wa mayanga la sabalajadi na wa tisa úvele wa mayanga la yakuti ya njano na wa kumi úvele wa mayanga la kilisoplaso na wa kumi na moja úvele wa mayanga la hiakinto na wa kumi na mbili úvele wa mayanga la ametisto. ²¹ Na aila milango kumi na mbili ívele ya lulu kumi na mbili. Kila nnango úkatapajijwe kwa lulu imo. Na dindila dya aila imanga díkatapajijwe kwa sahabu ihahwîke muchi chilolo chilangûja saana m'bali wavili.

²² Nangu nanga pannaiwene Ing'ande yanga Nnungu muimanga aneyo, kwa kuva, Nang'olo wetu, Nnungu Avêle na Dimongo Dyammalele pamo na Mwana wanga Ungandolo njo ing'ande yene. ²³ Nng'anje wa liduva na wa mwedi nanga paulembelewa muimanga aneyo, kwa kuva, ukulu wanga Nnungu unailangajija, na Mwana wanga Ungandolo nni chibatali chake. ²⁴ Bahi vanu va vilambo vâmbekwonga munng'anje wake na vafalume va pachilambo vâmbekwida na dimali dyavo anemwo. ²⁵ Milango ya imanga aneyo mwiko ikambechimwa, kwa

kuva, mukambekuva na chilo kavila. ²⁶ Vanu va vilambo vyammalele vàmbeida muimanga aneyo unannombolela na kumwing'a eshima Nnungu. ²⁷ Nanga chinu chohecho chihakalenge chimbeinjîla muimanga aneyo, wala nkútenda mambo lanchîma Nnungu au nkúlambila. Henga vambeinjîla anemwo nni avala valembwîje malina lavo Nchitabu cha Umi cha Mwana wanga Ungandolo.

22

¹ Anepo ayula malaika nkungulanguja luhunde lwa medi la umi lang'anyîma muchi chilolo. Luhunde anelwo lúkulula medi kuhaloka pachiteng'u cha chifalume changa Nnungu na cha Mwana wanga Ungandolo. ² Luhunde anelwo lúkuluja medi kulondola indila ing'ulu ya imanga aneyo. Na kila m'bali wa luhunde anelwo úmedile nnandi wa umi, úpa vihepo aina kumi na mbili, na nnandi anewo úpa vihepo myanda kumi na mbili kwa mwaka na mwanda umo kwa mwedi. Mahamba la aula nnandi nni la kuvalamya vanu va vilambo. ³ Na wala kukambekuva na laana kavila ya Nnungu.

Chiteng'u cha chifalume changa Nnungu na changa Mwana wanga Ungandolo vimbekuva muimanga aneyo, na vatumishi vake vàmbumikila. ⁴ Vàmbekwona kumeho kwake, na lina lyake limbelebwa mmalyenye lavo. ⁵ Na wala kukambekuva na chilo kavila, wala vakambelebela nng'anje wa chibatali wala liduva, kwa kuva Nang'olo Nnungu àmbevalangajija, na vanang'o vàmбетawala, vyaka na vyaka.

Kuuya kwanga Yesu

⁶ Anepo ayula malaika nkunguhaulila kuchidoni, “Malove anelo nni la uhiu na la kukulupika. Na Nang'olo Nnungu avalôja manabii vake kwa Umumu wake, àntumile malaika wake unavalanguja vatumishi vake mambo àlalá lavêle pepi kuhumila.”

⁷ Yesu nkuhauula kuchidoni, “Lola, mbènkupiyanya kwida! Wasa munu woheyo akamûla malove la unabii lalembwîje nchitabu achino!”

⁸ Nangu nni Yohana, ngupilikêne na kulona mambo anelo. Pangupilikene na kulona, nangu nkuhunama uchinga nimwabudu malaika ayula angulangujîje mambo anelo. ⁹ Henga nang'e nkunguhaulila kuchidoni, “Ndulu, unatende uchocho! Nangu nni ntumishi muchi muuvelelee wako na anung'unuvako manabii chalumo na vammalele valakamûla malove lalembwîje nchitabu achino. Wako ùlembelwa chihi umwabudu Nnungu!” ¹⁰ Aneyo malaika nkunguhaulila kuchidoni, “Unachihunike kwa chihungo cha muhuli chitabu achino cha malove la unabii, kwa kuva, làvele pepi kuhumila. ¹¹ Munu atênda lahakalenge àmbeweneha chihi kutenda lahakalenge, na munu atênda uhakwa àmbeweneha chihi kutenda uhakwa, na munu atênda lalalembela Nnungu àmbelialija chihi kutenda lalalembela Nnungu, na munu wanaswe àmbelialija chihi kuhahuka.”

¹² Yesu nkuhauula kuchidoni, “Lola, nangu mbènkupiyanya kwida! Ndèmbeida na dinujo uchinga ninnipe kila munu kupapatana na

matendo lake. ¹³ Nangu njo Alufa na Omega, Ntandiliko na Ntululilo.”

¹⁴ Wasa vanu avala vahahûla majoho lavo, kwa kuva, vâmbekuva na haki ya kulya vihepo vya nnandi wa umi na haki ya kuinjila muimanga aila kwa kupitila mmilango yake. ¹⁵ Henga pawelu imanga aneyo kûmbekuva na vanu najisi na ahavi na amalaya na vakúwalala na vaabûdu disanamu na kila munu atâmwa namene maisha la kulambila.

¹⁶ “Nangu nni Yesu, ngùntumile malaika wangu unanshuhudilanga mambo anelo mwenu makuwa la vanu vangukulupîla. Nangu ni wa nnikolo na wa nnukolo lwanga Nfalume Daudi. Nangu nni aila inondwa ya ulyamba ilangâja.”

¹⁷ Umumu Wanaswe na bibi alusi vâhaua kuchidoni, “Ida!” Na munu woheyo apilikâna ahaule kuchidoni, “Ida!” Na munu woheyo avêle na inyota na àlembela medi la umi, aide akumbile bule.

Malove la ntululilo

¹⁸ Nangu Yohana nìn'duma kila munu apilikâna malove la unabii wa chitabu achino kuva, munu woheyo akàyenjeja chinu chohecho mmalove anelo, Nnungu àmbennyenjejija vibaniho avila vilembwîje nchitabu achino. ¹⁹ Na munu woheyo ambeûsa chinu chohecho mmalove la unabii lalembwîje nchitabu achino, Nnungu àmbeiusa sehemu yake muavila vihepo vya nnandi wa umi na muaila imanga yanaswe itongolewîje nchitabu achino. ²⁰ Na munu woheyo ahûmya ushuhuda wa malove anelo ahaule kuchidoni, “Elo, mbènkupiyanya kwida!”

Amina! Ida wako Nang'olo Yesu!

²¹ Inema yanga Nang'olo Yesu ììve pamo na mwenu mmammalele. Amina.

**LILAILANO LYAHAMBI LYA NNUNGU KWA
VANU VAMMALELE**
**Portions of the Holy Bible in the Makonde language of
Mozambique and Tanzania**
**Porções da Bíblia Sagrada no idioma Makonde de
Moçambique**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makonde

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Pioneer Bible Translators

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makonde

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-12-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

e50d2b9d-5016-5132-9a8e-701dc953e2af